

TREBALL DE RECERCA: EL BULLYING A L'INSTITUT CUBELLES

AGRAÏMENTS

A la meva tutora del treball i psicopedagoga de l' institut, Esther Oliver, per la seva dedicació i per ajudar-me amb el treball i amb tots els meus dubtes des del primer dia. Agraeixo a la meva amiga Laura per haver-me motivat a fer el treball durant l'estiu i per resoldre tots els meus dubtes durant les vacances, per donar-me idees i per no deixar que em rendís. Finalment, gràcies als alumnes de 4t i 2n d'ESO per respondre la meva enquesta amb sinceritat per poder fer la meva part pràctica.

ÍNDIX

-Introducció	-3-
1. QUÈ ÉS EL <i>BULLYING</i>?	-5-
1.1. Què és?	- 5-
1.2. Els primers estudis del <i>Bullying</i>	- 6-
1.3. Quines són les seves causes?	- 8-
1.3.1.1. <i>Les causes per l'agressor</i>	- 8-
1.3.1.2. <i>Les causes per la víctima</i>	- 9-
1.3.1.3. <i>Les causes socioculturals</i>	-9-
1.4. On passen els fets?	-10-
2. QUIN TIPUS DE <i>BULLYING</i> HI HA?	-11-
2.1. Les conductes	-11-
2.2. Els tipus d'assetjament	-11-
2.3. El <i>cyberbullying</i>	-14-
3. ELS PARTICIPANTS DEL <i>BULLYING</i>	-15-
3.1. Els agressors	-15-
3.2. Les víctimes	-18-
3.3. Els espectadors	-20-
4. COM ES DESENVOLUPA?	-22-
4.1. Les alertes	-22-
4.2. La reacció del medi	-23-
4.2.1. <i>Els pares</i>	- 23-
4.2.2. <i>El professorat</i>	-25-
4.3. Com podem prevenir el <i>Bullying</i> ?	-26-
4.4. Les conseqüències del <i>Bullying</i>	-29-
4.4.1. <i>Les conseqüències per la víctima</i>	-29-
4.4.2. <i>Les conseqüències per l'agressor</i>	-33-
4.4.3. <i>Les conseqüències pels espectadors</i>	-33-
5. ELS CASOS MÉS DESTACATS DEL <i>BULLYING</i>	-34-
6. EL <i>BULLYING</i> A L' INSTITUT CUBELLES	-37-
7. CONCLUSIÓ	-54-
8. ANNEXOS	-56-
9. BIBLIOGRAFIA	-73-

INTRODUCCIÓ

L'adolescència és una etapa important de la vida, ja que durant aquest període es produeixen una sèrie de canvis que poden afectar més o menys a les persones segons el seu caràcter.

Evidentment, el pas de l' infància a l'adolescència no és gens fàcil, perquè és l'etapa en la qual els nens es deixen influenciar molt pel seu entorn, de manera que poden manifestar conductes agressives o d'indefensió. Com a conseqüència, es poden produir casos de *bullying*.

Vaig escollir aquest tema perquè vaig tenir una experiència personal d'assetjament escolar i això m'ha motivat a investigar el per què del fenomen i saber com es podria prevenir perquè això no li passes a una persona propera a mi.

La meua hipòtesi es basa en investigar com es manifesta el *bullying* al meu entorn, és a dir, saber si s'han donat casos d'assetjament a l' Institut Cubelles. D'aquesta manera, podré esbrinar quin és el nivell de convivència entre els alumnes de l' institut, i si és possible, esbrinar si hi ha hagut casos d'assetjament escolar al centre.

Els meus objectius són els següents: conèixer a fons el *bullying*, investigar-ne casos, i finalment, saber quines són les conseqüències que pot provocar el *bullying*.

El meu treball està estructurat de la següent manera. La part teòrica està introduïda per la definició del *bullying*, les seves causes i els llocs on passen els fets. Seguidament, s'exposen els tipus de *bullying* que hi ha per poder conèixer de quantes maneres poden actuar els agressors en situacions així, és a dir, psicològica, física o verbalment. També parla sobre la forma més habitual d'avui dia per assetjar, el *cyberbullying*. A continuació, es presenten els participants de l'assetjament escolar: els agressors, les víctimes i els espectadors, i d'aquesta manera s'exposen les característiques físiques i psicològiques dels participants. Al següent punt podem trobar el desenvolupament de l'assetjament escolar, s'explica com evoluciona des de

que identifiquem un cas fins a la intervenció del professorat i dels pares. El punt següent es basa en el paper que tenen els pares i el professorat a l'hora de prevenir situacions agressives. Finalment, el darrer punt parla sobre les conseqüències que pot provocar el *bullying*, tant per a la víctima com per als agressors i espectadors. Per últim, s'exposa el tràgic i famós cas de *bullying* d'una noia canadenca, Amanda Todd.

La part pràctica està basada en l'investigació que he fet per resoldre la meua hipòtesi. Per fer-ho, he decidit fer una enquesta als alumnes de 2n d'ESO, ja que són els que estan en un ple període de canvis a causa del seu pas a l'adolescència. D'altra banda, també he fet l'enquesta per als alumnes de 4t d'ESO per comparar entre els dos cursos. També he fet entrevistes a la cap d'estudis, Sònia Ruiz, per saber-ne els casos que s'han donat a l'institut, i quins mètodes s'utilitzen per tractar-los. Finalment, he fet una entrevista a la meua tutora del treball i psicopedagoga del meu institut, Esther Oliver, per saber com es tracta el *bullying* a l'institut, i com es pot arribar a prevenir.

Finalment, als annexos es pot trobar l'enquesta i les entrevistes que he fet, la traducció del vídeo d'acomiadament d'Amanda Todd abans del seu suïcidi, i tota la resta de documents que m'han ajudat a fer el treball.

1-QUÈ ÉS EL BULLYING?

1.1-QUÈ ÉS?

La paraula *bullying* és el terme utilitzat pels anglesos per definir l'assetjament escolar, per referir-se a un tipus de persecució psicològica i un maltractament físic o verbal, que es produeix entre dos alumnes diferents entre sí, provocant uns efectes negatius a la víctima.

La paraula “*Bullying*” pertany al vocabulari anglès, i és un derivat de la paraula “bull”, que significa “bou”. Aquest animal representa perfectament l'assetjament escolar, ja que és un animal fort que pot tenir als animals més dèbils i petits sota el seu domini, com ho fa un agressor amb les seves víctimes.

Aquest fenomen pot tenir lloc en la infància, però és més freqüent en els nens que estan en procés d'entrar a l'adolescència, on apareixen canvis psicològics que impulsen als nens a intentar ser els millors per ser reconeguts i respectats. Així aconseguen anul·lar la capacitat de defensa de la víctima. També solen haver casos en els que estan implicats els nens de primària, ja que és una etapa on els nens es deixen influenciar pel que veuen al seu voltant, és a dir, els factors socials, que fan que es desenvolupin idees agressives a la ment d'un nen petit. La necessitat que tenen els agressors de ser reconeguts, fa que utilitzin la agressivitat per obtenir la popularitat que ells mateixos desitgen tenir.

L'investigador Dan Olweus¹ defineix el *bullying* com un fenomen de grup, ja que el problema no és individual perquè hi participen més de dos persones, com podrien ser els acompanyants i els agressors secundaris. També el defineix com a procés de “victimització”, perquè no són comportaments organitzats, i l'agressió no comença des del primer dia, sinó que és un procés lent que va augmentant amb la convivència dia a dia.

El *bullying* caracteritza per l'abús de poder per part de l'agressor, que utilitzarà la poca defensa de la víctima per sentir-se respectat. També es caracteritza per la repetició de certes agressions durant un temps. D'aquesta manera,

¹ Dan Olweus és un psicòleg noruec que va dur a terme els primers estudis del *bullying*.

l'agressor té l' intenció de que la víctima respongui a les agressions, manifestant els seus efectes negatius, és a dir, les conseqüències.

Però avui dia, la majoria de les persones no saben diferenciar el *Bullying* d'un conflicte escolar qualsevol. Cal saber que qualsevol conflicte o baralla que es dona lloc a l'escola, no sempre és un cas d'assetjament escolar, perquè una baralla a l'escola és probable que es doni lloc en un dia o en dos. Però en canvi, el *bullying* és un període de llarg temps, que com bé he dit abans, augmenta l'agressivitat cada cop més.

1.2-ELS PRIMERS ESTUDIS DEL BULLYING

Dan Olweus, psicòleg noruec, va ser un dels primers psicòlegs en investigar sobre l'assetjament escolar i en definir exactament què és el bullying, per això és considerat com el major especialista en el tema de la convivència entre els adolescents.

La seva investigació va començar quan a Suècia havia molta polèmica amb el suïcidi de tres adolescents. La seva curiositat el va portar a preocupar-se seriosament pel tema de la violència, i va arribar a descobrir que, no només es tractava d'actes violents, sinó que era una agressió contínua que anava més enllà d'un conflicte qualsevol

A una de les entrevistes que se li han fet, el psicòleg afirma que el *bullying* sempre ha existit, i que no és cap fenomen que hagi aparegut durant el segle XXI, sinó que ara apareixen més casos i se li dona més importància. A partir dels anys 70, es va començar a investigar sobre l'augment de la violència a les escoles, encara que els professors pensessin que era part de l'educació i que era natural que els nens desenvolupessin conductes violentes durant l'adolescència, es va arribar a la conclusió de que s'estava convertint en un greu problema social.

Figura 1. Dan Olweus, psicòleg especialista en l'assetjament escolar.

Gràcies a Rosario Ortega², que ha traduït el qüestionari original de Dan Olweus, hem pogut conèixer els primers estudis d'assetjament escolars a Espanya. Aquesta psicòloga va entrevistar a 575 nois i noies d'entre 14 i 16 anys que estudiaven Batxillerat l'any 1992. Els resultats de la seva investigació van ser sorprenents perquè un 5% dels alumnes es sentien intimidats i maltractats, mentre que un 33% va confessar que s'havia sentit intimidat i/o maltractat més d'un cop al trimestre. A part, un 10% confessava tenir una actitud violenta freqüentment de cara als seus companys, mentre que la resta, el 47%, va confessar que havia manifestat un caràcter violent amb els seus companys algun cop. Amb l'enquesta, també va poder arribar a la conclusió de que els principals mètodes d'assetjament que abundaven a l'entorn dels alumnes eren els insults, els rumors, els mots, l'exclusió social, els robatoris, danys físics i amenaces constants.

A continuació veurem els resultats d'un estudi sobre el *bullying* a nivell europeu. La mitjana de víctimes a Europa és de l'11,5% i la d'agressors, del 5,9%. En el cas d'Espanya, el percentatge d'agressors és el més alt dels països analitzats i el de víctimes és dels més elevats.

	Victimes	Agressors	
Àustria	14%	6%	(Klicpera i altres, 1996)
Bèlgica	15,20%	6,40%	(Stevens i Van Oost, 1995)
Espanya	14,50%	7,60%	(Serrano i Iborra, 2005)
Irlanda	5,10%	5,30%	(Byrne, 1994)
Noruega	8%	7,40%	(Olweus, 2001)
Regne Unit	12,20%	2,90%	(Smith i Shu, 2000)

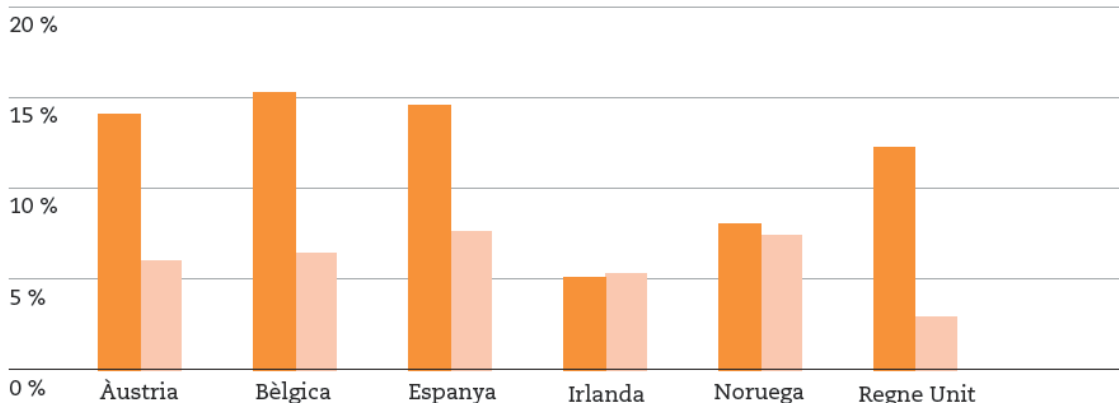

Figura 2. Estudi *Violència entre companys en la escola* realitzat pel Centro Reina Sofia (2005).

² Del Departament de Psicologia de l' Universitat de Córdoba.

1.3-QUINES SÓN LES SEVES CAUSES?

Segons l'informe *Violència entre companys en la escola*, redactat pel Centro Reina Sofia l'any 2005, les causes del bullying es distingeixen segons el participant de l'assetjament, és a dir, que hi ha unes causes per l'agressor i d'altres per la víctima.

1.3.1- LES CAUSES DE L'AGRESSOR

-Factors individuals: L'agressor es caracteritza per l'absència de la seva empatia, és a dir, tenir incapacitat per reconèixer l'estat emocional d'altres persones. Sol tenir una baixa autoestima, una percepció negativa de si mateix. Ell també es caracteritza per la seva impulsivitat i per l' egocentrisme.

És habitual que pateixi un cert fracàs escolar, que pot significar l'augment de les seves faltes d'assistència a l'escola o l'abandonament dels estudis. És freqüent el seu consum d'alcohol i drogues.

-Factors familiars: Freqüentment, un dels factors familiars són les pràctiques de criança inadequades, és a dir, les famílies autoritàries. També pot haver un maltractament intrafamiliar o bé una família disfuncional. Però el que és molt habitual és el poc temps que comparteix l'agressor amb la família, o bé l'escassa comunicació amb aquesta.

-Factors escolars: Es caracteritzen per les polítiques educatives que no sancionen adequadament les conductes violentes o per la manca d'atenció a la diversitat cultural.

1.3.2- LES CAUSES DE LA VÍCTIMA

-Factors individuals: La víctima es caracteritza per la seva baixa autoestima i per les poques habilitats socials per relacionar-se amb altres nens. En alguns casos, les víctimes presenten uns trets físics o culturals diferents als de la majoria: minories ètniques, racials i culturals.

-Factors familiars: La família pot influir a la personalitat de la víctima amb pràctiques de criança inadequades, com poden ser autoritàries o negligents. Igual que els factors familiars de l'agressor, pot tenir una família disfuncional o poca comunicació familiar.

-Factors escolars: A l'escola la víctima es caracteritza pel seu silenci i per la seva escassa participació en activitats de grup. Les amenaces de l'agressor expliquen les pobres relacions amb els companys.

Un altre problema a l'escola és la poca comunicació entre alumnat i professorat i l'absència de la figura d'autoritat de referència en el centre escolar.

1.3.3- LES CAUSES SOCIOCULTURALS

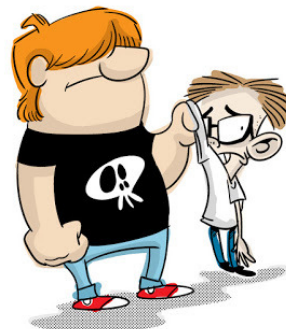
Les coses que més influencien en la psicologia dels adolescents són els **mitjans de comunicació:**

- Presentació de models mancats de valors.
- Baixa qualitat educativa i cultural de la programació.
- Alta presència de continguts violents en els programes de televisió.
- Tractament sensacionalista de les notícies amb contingut violent.
- Estereotips sexistes i xenòfobs instal·lats en la societat.
- Justificació social de la violència com a mitjà per aconseguir un objectiu

1.4- ON PASSEN ELS FETS?

Encara que el *bullying* es pugui donar lloc a qualsevol lloc, la majoria de vegades, es produeix generalment en l'entorn escolar. A l'escola, hi ha molts llocs on els assetjadors esperen constantment a les seves víctimes per humiliar-les i per abusar d'elles.

Segons Victòria González Ares, directora general d'orientació del govern de Canàries, els llocs habituals solen ser les aules, els passadissos de l'escola, els lavabos, els menjadors, els patis, les cantines, i més llocs on el *bullying* sorgeix quan no hi ha professors al seu entorn, per això, durant els canvis de classe resulta fàcil per l'agressor, passar desapercebut i fer la seva feina, igual que amb les sortides i entrades de l'escola.

On sovint els nens són agredits físicament, és durant els patis, ja que és el lloc "perfecte" perquè l'agressor faci la seva feina i margini o robi a la seva víctima, com per exemple, el típic acte de robar els diners (o xantatge). Els patis no solen estar massa vigilats, per això l'agressor aprofita per portar a la víctima a un racó per agredir-la físicament amb la companyia dels defensors (espectadors).

També és molt comú que la víctima sigui agredida als lavabos, ja que és un lloc d'intimitat pels alumnes, especialment pels nens. L'agressor ho aprofita per poder amagar els objectes personals de la víctima i per pegar a la víctima sense que el professorat se n'adoni.

A classe, els agressors no agredeixen verbalment a la víctima, perquè els professor poden intervenir i intentar acabar amb el conflicte, cosa que l'agressor ho evita passant desapercebut.

2- QUINS TIPUS DE BULLYING HI HA?

2.1- LES CONDUCTES

Com bé diuen Jordi Collell i Carme Escudé, els agressors tenen varies formes d'atacar a la seva víctima, aquestes accions són anomenades 'conductes'. Aquestes conductes fan que l'agressor es maltracti a la víctima físic, verbal, o socialment. Ho pot fer de forma directa o indirecta: directament, significa que utilitza l'agressió, però indirectament, l'agressor fa coses perquè la víctima sàpiga que està a punt de ser agredit. Aquestes conductes també poden anar acompanyades del maltractament psicològic.

En cas del maltractament físic, l'agressor es dirigeix directament a la víctima per fer-li mal (físicament) utilitzant la força, és a dir, directament, pega o amenaça amb la seva agressivitat. També pot començar la seva conducta indirectament, robant o trencant coses que pertanyen a la víctima, per guanyar-se la seva por.

Respecte al maltractament verbal, l'agressor ataca a la víctima directament insultant-la, fent burles, sobre tot amb el seu físic o amb la personalitat. Indirectament, pot arribar a fer molt de mal a la víctima psicològicament, com fer córrer la veu de falsos rumors sobre la víctima o parlar-li a tot el món sobre els seus defectes.

I en cas de l'exclusió social, com bé diu la paraula, la víctima és exclosa directament, és a dir, que l'agressor impedeix que la víctima participi a qualsevol activitat.

2.2- TIPUS D'ASSETJAMENT

- El **bloqueig social** és el tipus d'assetjament que utilitza l'agressor per aïllar i marginar socialment a la víctima, de moltes maneres, però bàsicament, prohibint que la víctima s'acosti al seu grup d'amics i que aquests mateixos deixin de comunicar-se i de jugar amb ell. La víctima se sol afeblir i això provoca una visió d'un nen dèbil i sense capacitat de defensar-se.

- La **fustigació** és un assetjament psicològic que es basa en menysprear a la víctima per motius com els seus gustos o pel seu físic. L'agressor sol ridiculitzar-la i burlar-se d'ella. Amb el temps, la víctima pateix un declivi d'autoestima.

- La **manipulació social** és el tipus d'assetjament psicològic que utilitza l'agressor per posar a tot el món en contra de la víctima, presentant una imatge de la víctima diferent de la que té, és a dir, una imatge negativa. Amb totes les crítiques, la gent confia en l'agressor i acaben rebutjant a la víctima de la mateixa manera que ho fa l'agressor.

- La **coacció** és el recurs que utilitza l'agressor perquè la seva víctima faci coses per obligació, en contra de la seva voluntat, com per exemple, les conductes sexuals, els abusos, i accions similars a les que fa cas per por a ser atacat. Al cap d'un temps, l'agressor adquireix un domini sobre la víctima, ja que aquesta acaba sent sotmesa juntament amb la seva voluntat.

- L'**exclusió social** és similar al bloqueig social, ja que la víctima és exclosa de participar en qualsevol activitat social, és tractat com un objecte, o com si no existís, se li prohibeix d'expressar-se, i moltes més accions fan que senti un buit social.

- L'**intimidació** és la tècnica que utilitza l'agressor per guanyar-se la por de la víctima, ja que l'amenaça, la persegueix o l'agredeix a la sortida de l'escola, i si ho fa constantment, la víctima acaba sent intimidada i acaba tenint por de fer qualsevol acció que fa actualment, ja que podria ser observada per l'agressor.

- Les **amenaces** les utilitza per espantar al nen, contra la seva integritat física o de la seva família.

- Les **agressions** són els casos en els que utilitza la força física i li pega cops de puny, patades, empentes, etc. Així busca que la víctima es faci mal i es guanyi encara més por.

Gràcies a un estudi anomenat "Cisneros", dut a terme per Iñaki Piñuel i Araceli Oñate³, uns psicòlegs madrilenys, es va fer una enquesta a Espanya per conèixer la situació de l'assetjament escolar al país mitjançant el Test AVE⁴. L'any 2006, 24 990 estudiants d'ESO i Batxillerat d'Espanya van fer aquesta enquesta i els resultats van ser els següents:

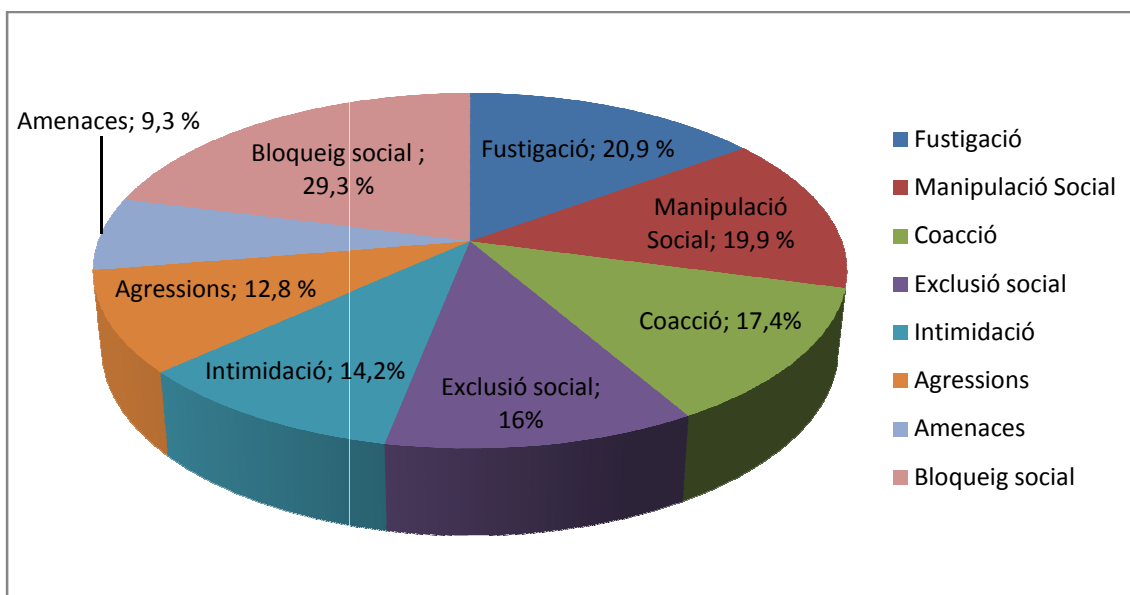

Figura 3. Predomini de tècniques d'assetjament escolar a Espanya.

EVOLUCIÓN EN LAS MODALIDADES DE AVE POR CURSOS

	HOS	INT	AME	COA	BLO	EXC	MAN	AGR
2 PRIM	26,2%	33,3%	35,8%	38,5%	63,2%	36,6%	24,8%	22,3%
3 PRIM	30,7%	38,3%	23,3%	36,2%	62,9%	33,0%	31,6%	22,8%
4 PRIM	28,7%	36,4%	15,6%	29,2%	52,8%	27,8%	29,3%	20,3%
5 PRIM	26,1%	17,6%	11,1%	20,4%	41,1%	20,1%	24,0%	14,1%
6 PRIM	22,4%	12,1%	6,4%	14,7%	33,0%	16,5%	23,0%	11,4%
1 ESO	21,4%	12,9%	6,9%	17,8%	26,1%	14,8%	21,0%	12,0%
2 ESO	19,8%	10,0%	6,3%	12,8%	20,2%	9,3%	17,0%	10,6%
3 ESO	15,7%	10,3%	5,5%	10,3%	14,2%	8,8%	13,9%	8,7%
4 ESO	12,3%	5,5%	3,3%	7,9%	9,0%	7,2%	10,3%	6,7%
1 BACH	12,8%	4,2%	3,5%	7,8%	10,2%	5,0%	13,3%	6,6%
	20,9%	14,2%	9,1%	17,4%	29,3%	16,0%	19,9%	13,0%

HOST: Fustigació
 INT: Intimidació
 AME: Amenaces
 COA: Coaccions
 BLO: Bloqueig social
 EXC: Exclusió social
 MAN: Manipulació social
 AGR: Agressions

Figura 4. Resultats de l'estudi Cisneros després de l'investigació sobre el bullying a Espanya, mitjançant el test AVE (2006)

³ De l'Organització i Recursos Humans a la Facultat de Ciències Empresarials i Ciències del Treball de la Universitat d'Alcalá.

⁴ AVE: Agressivitat i Violència Escolar.

2.3- EL CYBERBULLYING

Amb les avançades tecnologies que existeixen avui dia, el *bullying* ha passat a tenir un paper important a l'Internet, concretament, a les xarxes socials.

Per tant, el *cyberbullying* és qualsevol amenaça, assetjament, o humiliació per un altre nen o adolescent mitjançant l'Internet, ja siguin tecnologies digitals o telèfons mòbils.

L'agressor busca manipular la víctima, posant a gent en contra d'ella, publicant informació falsa sobre ella a la web, etc. És habitual que l'agressor busqui tot tipus d'informació sobre la víctima, com per exemple, amics o família, companys, horaris de classes, direccions, i més informació que, utilitza per amenaçar a la víctima i que aquesta s'espanti. D'aquesta manera, pensa que aconseguirà que la víctima faci tot el que ell vulgui.

L'agressor fa totes aquestes accions repetidament, i si les seves pàgines són tancades legalment, pot obrir-ne d'altres i començar de nou.

Aquest tipus d'assetjament no és considerat físic, ja que no té cap proximitat física a la víctima. Per això, parlem d'un assetjament psicològic, perquè no coincideixen en el mateix espai, i la víctima pateix psicològicament perquè li té por a l'agressor.

Amb tot això, podem definir el *cyberbullying* com un assetjament indirecte i sense presència. Aquesta falta de presència, facilita la manca d'empatia per part de l'agressor i repeteix les accions agressives perquè no sent cap compassió.

L'agressor, durant el seu període d'assetjament, pot arribar a abusar de l'informació que ha recopilat i la seva conducta li pot guiar cap a un assetjament sexual, odi, enveja, i la seva agressivitat pot augmentar cada cop que sigui rebutjat per la víctima.

3-ELS PARTICIPANTS DEL BULLYING

En una escena de maltractament, sempre intervenen diversos participants que tenen una funció determinada. Aquests personatges són l'agressor, la víctima, i els espectadors. Segons el departament de psicologia de l'UNAP⁵, els participants actuen de la següent manera:

3.1- ELS AGRESSORS

L' agressor pot actuar individualment o bé pot anar acompanyat de més agressors, és a dir, agredir en grup. Imposen el seu domini mitjançant la violència. Tot i que la seva força física no és la seva característica principal, pot arribar a rebre més o menys respecte segons qualsevol altra de les seves característiques.

Però si intentem posar-nos en la pell d'aquest personatge, descobrim que es sent d'una manera diferent de la que fa veure, ja que pensem que és una persona segura i sense por, però és totalment diferent, perquè l'agressor és una persona que no es sent segura amb sí mateixa, que agredeix a companys amb l'objectiu de ser reconegut al seu entorn, i és probable que la seva satisfacció provingui de contemplar el patiment de la víctima.

Si parlem de la seva **psicologia**, podem arribar a la conclusió de que:

- L'agressivitat és el seu mètode per sentir-se bé.
- Té una necessitat d'imposar el seu domini.
- És fàcil d'enfadar.
- Té una falta de compassió i d'empatia.
- Es sent insegur, però no mostra aquest sentiment.
- No accepta un "no" com a resposta.
- Incompleix les normes socials
- Li costa reflexionar sobre el que fa.

⁵ UNAP: Universitat Arturo Prat (Xile).

-Es creu superior a qualsevol altra persona, el líder de tots els grups.

En quant al seu **aspecte físic**, l'agressor sol ser de sexe masculí, amb força física. Però no només pot ser un noi, també hi ha casos d'agressivitat amb les noies, però amb els nois és més freqüent.

Cada agressor tindrà uns motius diferents per fer el que fa, però la majoria de casos són deguts a l'ignorància dels pares cap al seu fill pel seu baix rendiment a l'escola, i més fets que passen al seu entorn social, que fan que utilitzi la violència com a recurs perquè la gent li faci cas. És aquesta la raó la qual mostren dificultats a l'hora de fer noves amistats, no mostra interès per l'escola, i l'ignorància dels seus pares fa que perdin l'afecte per la seva família.

Però podem distingir uns agressors d'uns altres depenent d'aquests tres tipus:

-Un **agressor intel·ligent** és aquella persona que és reconeguda per la seva popularitat, que pot ser deguda a les seves bones notes i a les seves habilitats. Aquest tipus d'agressors passen desapercebuts perquè la resta d'alumnes no arriben a pensar en les probabilitats de que aquest alumne tingui un caràcter agressiu, ja que els populars ja imposen un respecte al seu entorn per ser reconeguts, amb això, aconseguen tot el que volen. Aquest tipus d'agressor és el que recorre al *bullying* psicològic.

-Un **agressor no intel·ligent** és aquell que, a diferència dels intel·ligents, són antisocials i tenen una conducta agressiva directa cap a la víctima, degut a la seva manca d'autoestima i de la seva inseguretat. Llavors, a diferència dels populars, els quals aconseguen tot el que volen per ser coneguts, aquests agressors aconseguen els seus objectius per la seva agressivitat directa.

-Un **agressor víctima** és aquell que és agressor i víctima a la vegada, perquè agredeix a persones dèbils, però com aquest agressor també és dèbil, també és agredit per una persona superior a ell.

Segons l'informe de *Violència entre companys en la escola*, publicat pel Centro Reina Sofía l'any 2005, s'estableix un perfil de l'agressor amb característiques típiques que tenen. Gràcies a l'estudi que va fer el centre, el perfil de l'agressor és el següent.

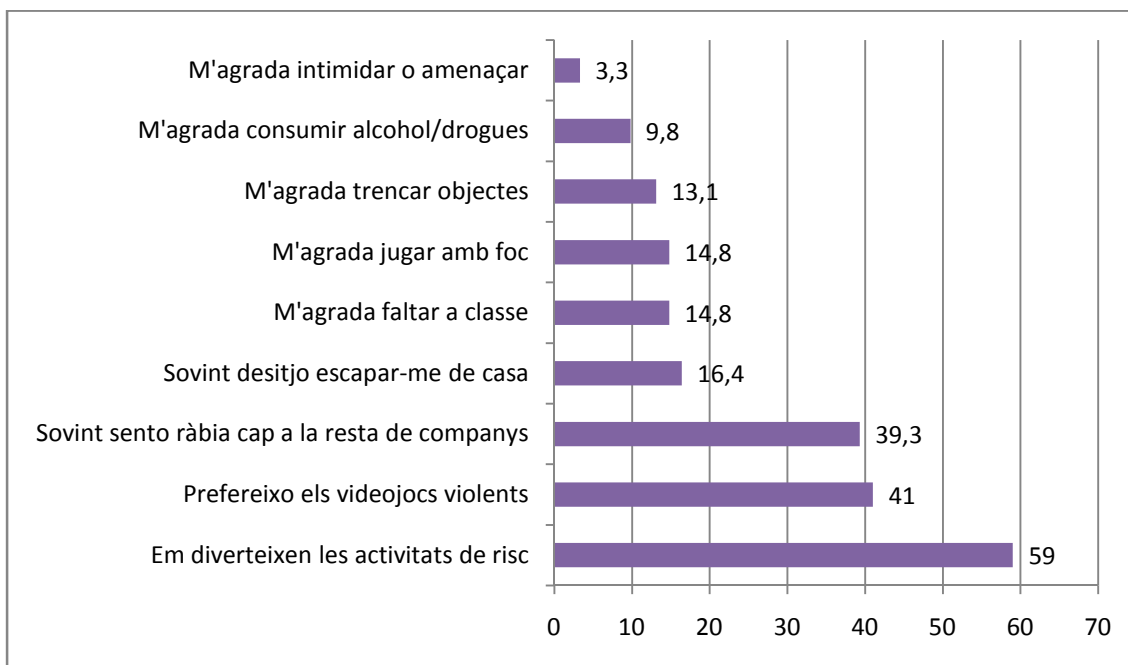

Figura 5. Característiques de l'agressor segons els estudis del Centro Reina Sofía (2005)

Dels 61 alumnes que van participar a l'enquesta, un 7,6% va afirmar que havien agredit als seus companys. El perfil que els resultats de l'enquesta va establir, es caracteritza pel sexe masculí (79%), de 12 o 13 anys (50,8%), i de nacionalitat espanyola (100%).

D'altra banda, un 70,5% va afirmar que les seves agressions es devien a la provocació de la víctima, i un 55,7% afirmava que els professors van intervenir en els seus conflictes.

3.2- LES VÍCTIMES

Qualsevol persona pot ser una víctima, però no sempre és una víctima del *bullying* si no és constantment agredida.

Podem distingir-ne tres tipus:

-La **víctima activa** és aquella persona antisocial que té una actitud provocativa cap als agressors, i que sembla un agressor pel fet de ser impulsada per una conducta agressiva i irritant. Aquesta és una de les raons per les que l'agressor es dirigeix cap a ella, perquè pensa que pot arribar a ser com ell, degut al seu caràcter similar.

-La **víctima passiva** és la que, degut al seu aïllament social, és molt insegura perquè es veu amb poques defenses, o sense cap. Això fa que sentin por per qualsevol cosa, i que no sàpiga com reaccionar davant d'un agressor, així es "deixa" atacar per ell i no respon a les seves conductes agressives.

-La **víctima agressor** és aquella que agredeix a algú més dèbil que ella, i que després és agredit per algú superior, és el mateix cas que l'agressor víctima.

Si ens informem sobre la **psicologia** de la víctima, sabrem que:

- És una persona dèbil i tímida.
- És insegura i li té por a qualsevol cosa que li envolta.
- Pot patir ansietat fàcilment.
- No té cap arma de defensa, no sap sortir d'una situació d'agressió.
- La seva família el protegeix massa, però a l'escola es sent indefens.
- Depèn de la seva feblesa, pot arribar a patir trastorns psicològics.
- Es troba sola.
- No li comunica el seu problema als pares per por a ser encara més agredit.

En quant al seu **aspecte físic**, pot ser un dels punts febles de la víctima que és utilitzat per l'agressor amb la fi d'ofendre-la. Pot ser per problemes de pes, per la seva estatura, per la seva ideologia, ètnia, orientació sexual, etc.

Segons l'informe de *Violència entre companys en la escola*, publicat pel Centro Reina Sofía l'any 2005, s'estableix un perfil de la víctima amb les característiques següents.

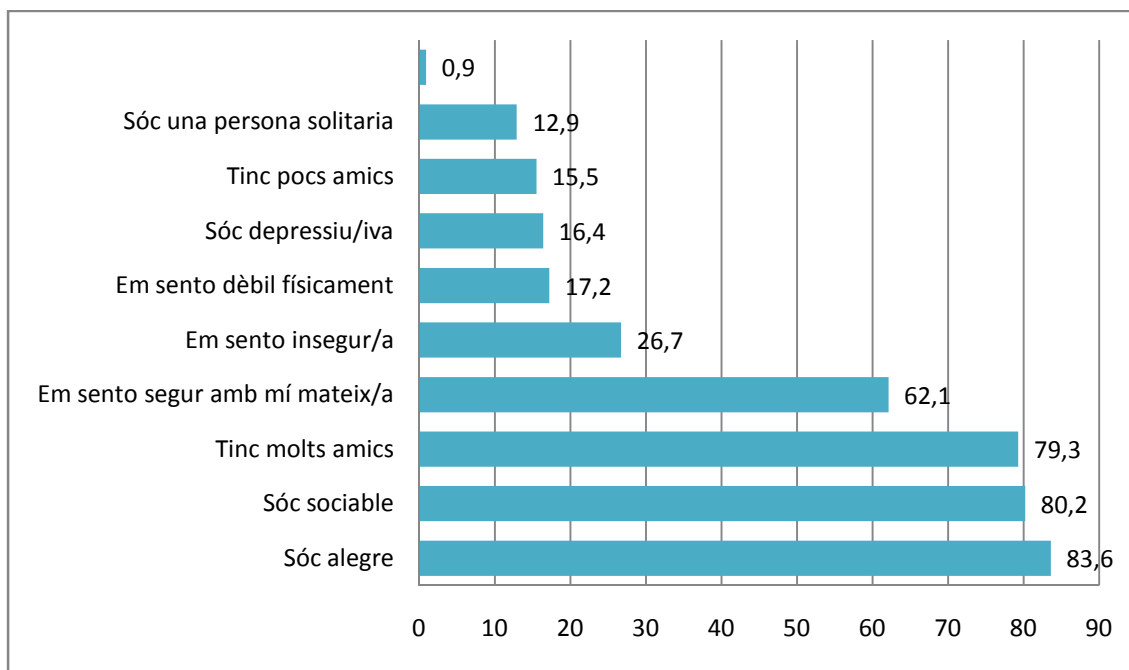

Figura 6. Característiques de la víctima segons els estudis del Centro Reina Sofia (2005).

Els estudis van permetre saber el perfil de la víctima, gràcies als resultats. Dels 116 alumnes que van fer el qüestionari, un 14,5% es van declarar víctimes. D'aquest percentatge, el 82% havia patit assetjament psicològic, i d'altra banda un 50,9% també havia patit agressions físiques.

3.3- ELS ESPECTADORS

A tots els casos d'assetjament escolar, sempre hi ha uns participants secundaris que tenen un paper diferent segons el tipus d'espectador que sigui. Aquests participants solen mirar les baralles i riure's de la víctima assetjada, encara que aquesta ho estigui passant realment malament. Hi ha d'altres que animen a l'agressor a que segueixi amb la violència o fins i tot es poden arribar a ficar en la baralla.

Es poden diferenciar d'aquesta manera:

-Els **amics de l'agressor** són aquells que defensen a l'agressor, encara que aquest no sigui atacat per a víctima, però s'uneixen a ell perquè la víctima es senti indefensa, és a dir, són els que intervenen en la baralla o l'inciten a continuar agredint a la víctima.

-Els **espectadors defensors** són aquells que quan veuen que una persona està patint *bullying*, defensa a aquesta víctima i intenten avisar a professors perquè així la víctima no torni a ser assetjada.

-Els **espectadors passius** són aquells que només miren les baralles i passen desapercebuts per por a ser agredits igual que la víctima.

Aquests espectadors passius tenen unes raons per no fer res al respecte de les baralles. Si ens informem sobre la seva **psicologia**, podem arribar a la conclusió de que no fan res per aturar les baralles perquè, segons quin tipus de persona sigui, pot gaudir de la baralla, mostra passivitat perquè creu que no és cosa seva, o bé pot ser perquè té por d' involucrar-se i acabar sent una altra víctima, ja que pensa que l'agressor té massa força i la víctima és massa dèbil.

Cal també tenir en compte l'influència de l'entorn, perquè com veu que els demés no diuen res, pot ser sigui millor mantenir-se callat..

Però gràcies als espectadors defensors, una baralla pot arribar a la seva fi, ja sigui per avisar als professors o per intervenir a la baralla. Per això podem dir que els espectadors són secundaris però poden ser bastant importants, perquè són capaços d'aturar les situacions violentes i d'evitar que la víctima sigui encara més assetjada.

Però no hi ha cap situació de *bullying* sense espectadors, ja que si no n'hi ha, l'agressor no aconsegueix el que ell vol, que és ser el centre de l'atenció i que tothom contempli la seva agressivitat. Per tant, si els espectadors no estimulen o no mostren por cap a l'agressor pel seu assetjament, la situació no té sentit. Per exemple, el *cyberbullying* és el tipus d'assetjament que es basa en l'interès dels espectadors, ja que són els que contempen les agressions de les xarxes socials.

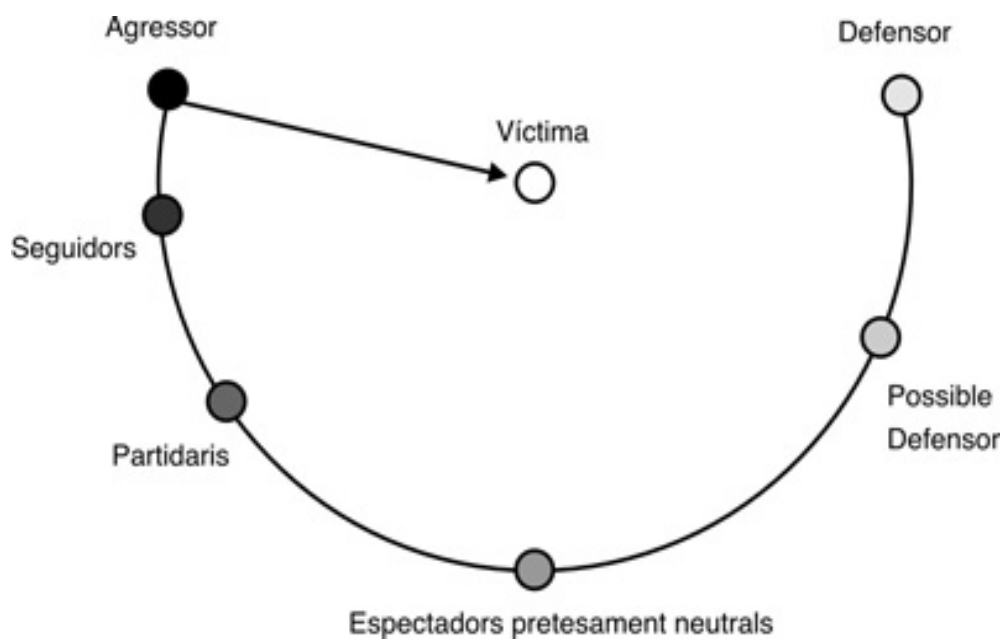

Figura 7. Representació gràfica d'una escena pròpia del *bullying*, on es veuen els participants (agressor, víctima i espectadors).

4- COM ES DESENVOLUPA?

4.1- LES ALERTES

Una víctima mai admetrà que està patint assetjament escolar, per por a ser encara més assetjat o per por a que el reconeixin com a una persona covard, així que arriba a interioritzar els

seus pensaments i pensa que es mereix l'assetjament que està patint. Però hi ha una sèrie d'accions que fan a diari les víctimes, que ens poden ajudar a saber si una persona està patint assetjament escolar. Aquestes alertes poden ser o bé individuals o col·lectives.

Les **alertes individuals** segons Jordi Collell i Carme Escudé, psicòlegs infantils i juvenils de Barcelona, poden ser:

-Quan **a l'escola** és el centre de les burles i de les bromes, quan són insultats i sempre són reconeguts per un mot que descriu negativament el seu físic o la seva personalitat. Sol ser agredida constantment i té por de fer noves amistats, per això, les hores del pati les passa sola, o es manté al costat d'un professor per sentir-se més protegida.

- **A classe** no és capaç de parlar amb seguretat, o fins i tot no parla. Sol mostrar la seva inseguretat i la seva ansietat, perquè sempre es mostra trista. Tot això fa que la persona presenti un baix rendiment escolar.

- **A casa** arriba amb la roba trencada o amb ferides, no parla ni convida als seus amics a casa, li desapareixen objectes durant la seva estada a l'escola, té por de sortir al carrer i no vol anar a l'escola ni a activitats extraescolars, i diu moltes mentides. També pot patir trastorns nocturns, és a dir, que té malsons relacionats amb la violència, tenir problemes de concentració i d'alimentació, i el seu humor canvia de sobte. En el cas dels nens petits, pot arribar a aparèixer enuresi nocturna

Les **alertes col·lectives** són aquelles que apunten a grups concrets que presenten una ètnia o cultura diferent. Sabem que són col·lectives quan a classe, hi ha un abús del poder de l'agressor i els seus defensors cap a la

víctima. Amb els conflictes que hi ha a l'aula, hi ha un declivi del clima de convivència entre els companys, ja que la tensió que provoca la consciència de saber que un alumne està sent agredit, fa que la resta dels companys no s'acostin a la víctima per por a ser els següents agredits.

4.2- LA REACCIÓ DEL MEDI

Després d'haver presenciat les alertes d'un possible assetjament escolar, les persones que envolten a la víctima han de prendre algunes mesures i actuar de manera que l'assetjament no arribi gaire lluny. Les persones que han d'actuar són els pares i els professors, encara que en alguns casos, els espectadors defensors, explicats anteriorment, també poden ser capaços d'aturar les baralles i defensar a la víctima. Victòria González Ares⁶, explica que han d'intervenir de la següent manera.

4.2.1- ELS PARES

A un pare no li pot agradar que el seu fill/a sigui una víctima de l'assetjament escolar, ja que els pares sempre tenen por de tots els perills als que es pot afrontar el seu fill a diari. Però en cas del *bullying*, els pares es solen posar molt nerviosos perquè els hi costa imaginar-se al seu fill sent el centre d'una baralla de l'escola, i perquè la televisió sempre parla sobre casos d'assetjament escolar que han acabat malament, referint-se al suïcidi, i per això, pensen que el primer que han de fer és amenaçar a l'agressor i protegir al seu fill el màxim possible.

Però, el que els pares han de fer és no espantar-se i escoltar amb interès al seu fill, de manera que mostrin una confiança que ajudarà al nen a expressar com s'ha sentit durant l'assetjament o com se sent actualment. Quan el nen agafa la confiança, la família ha de mostrar que el nen tindrà el suport familiar de cara al futur,

El més important que els pares poden fer, és contactar amb els professors de l'escola, perquè el professorat intervingui als conflictes i que vigilin més sovint

⁶ Directora general d'orientació del govern de Canàries.

l'ambient de l'escola. D'aquesta manera, el professorat i la família es mantindran en contacte i es podran veure les raons les quals l'agressor agredeix a la víctima.

Segons el manual per a pares davant l'assetjament escolar, de la pàgina web *Save the children*⁷ Per altra banda, els pares, un cop han detectat canvis en el caràcter del seu fill i sospiten que el seu fill és una possible víctima del *bullying*, han de seguir els següents passos:

- Observar el caràcter del nen, el seu comportament, canvis d'humor, motivació per l'escola, etc.

- Ecoltar i dialogar amb el nen, ja que és important saber com es sent, i la víctima podrà compartir el seu sentiment d'angoixa amb els pares. Aquest acte de confiança fa que la víctima es senti una mica calmat, ja que sap que hi ha persones que li donen suport.

- Mantenir la calma. No es pot mostrar molta preocupació, sinó que s'ha de mostrar una actitud tranquil·la i de seguretat.

- Evitar que la víctima pensi que és la culpable dels fets.

- Augmentar l'autoestima de la víctima.

- Comunicar la situació al centre on la víctima estudia, perquè el professorat ha de saber la situació per poder mantenir una comunicació amb els pares.

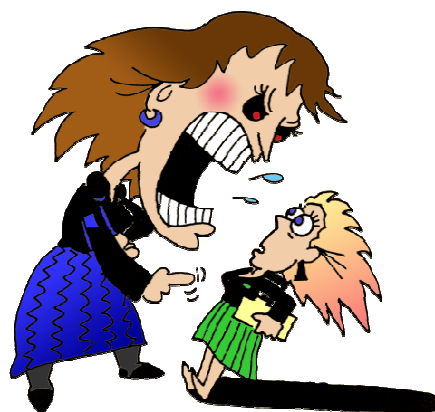
- Mantenir sempre una bona comunicació amb la víctima basada en la confiança, perquè així, si torna a patir una situació igual, acudirà als pares per expressar la seva por i els seus sentiments.

⁷ <http://www.savethechildren.es/acoso-escolar/que-hacer.php>

4.2.2- EL PROFESSORAT

Per altra part, els professors tenen un paper important en quant a l'assetjament escolar, perquè són els únics que poden intervenir entre els conflictes dels alumnes i poden veure tot el que passa a l'entorn de la víctima, encara que la majoria del professorat no ho noti.

Els professors han d'anar amb compte amb les bromes que poden fer sense cap mala intenció, ja que els agressors s'aprofitaran i encara tindran més raons per burlar-se de la víctima, i aquesta, al no tenir el suport del professorat, es sentirà completament indefensa.

Segons el Victòria González Ares, directora general d'orientació del govern de Canàries, el professorat ha d'actuar d'una manera segons amb qui es dirigeix:

-Amb la víctima, ha d'escoltar i posar-se en el lloc de la persona assetjada, per conèixer els seus sentiments a l'hora de ser agredida. Una vegada la víctima ha confessat, el professor ha de mostrar esperança i optimisme perquè la víctima es senti protegida, ja que el professorat ajudarà a la víctima a superar la seva por, vigilant l'entorn de la persona agredida.

-Amb la família de la víctima, ha de mostrar suport i mantenir una comunicació amb els pares. El professorat pot sentir-se culpable per la situació del fill de la família, però ha de mantenir la calma i demostrar que la responsabilitat d'aturar l'assetjament que pateix el nen no és d'una sola persona, sinó que han d'actuar junts la família, els professors i els alumnes.

-Amb els agressors, ha de parlar separatament amb cada persona implicada a l'assetjament, per fer veure el mal que han anat causant, així aniran assumint la responsabilitat de reparar els danys que han fet, i d'existir una possible solució. Però cal evitar fer pública la situació en la que es troba la víctima i vigilar als agressor durant un període de temps, per veure tot el que l'impulsa a agredir a la gent.

-**Amb les famílies dels agressors**, cal que no culpi als fills agressors, perquè pot ser que els pares no vulguin saber res del tema pel poc respecte que implicaria culpar al seu fill. El professor sol demanar una col·laboració per frenar l'assetjament, en comptes de demanar un càstig per l'agressor. Per fer reflexionar a la família, pot arribar a demanar que es fiquin en el lloc de la família de la víctima, perquè així sàpiguen que el seu fill pot arribar a causar molts danys.

4.3- COM PODEM PREVENIR EL BULLYING?

En cas de les famílies que són "afortunades" perquè els seus fills no són víctimes de l'assetjament escolar, no significa que no ho puguin arribar a ser, per això, sempre cal prendre unes mesures per evitar que els seus fills pateixin *bullying* en un futur. Victòria González Ares afirma amb la seva guia pel professorat sobre l'assetjament escolar, que el *bullying* es pot prevenir si els pares i el professorat actuen abans de notificar unes possibles alertes.

El que poden fer **els pares** pot ser:

-Comunicar-se amb els seus fills quant més aviat possible.

-Dedicar-li el màxim de temps possible als seus fills.

-Mostrar suport i seguretat.

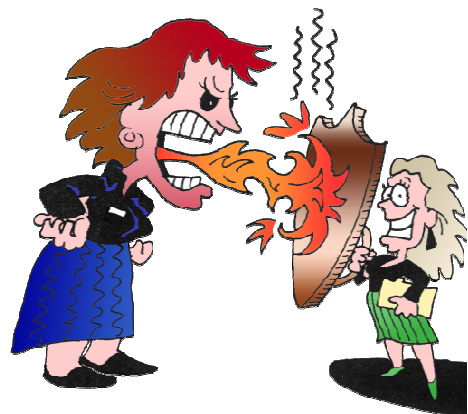
-Evitar la sobreprotecció.

-Deixar que el seu fill es desenvolupi ell mateix per poder defensar-se sol en un futur.

-El més important, és intentar evitar el declivi de l'autoestima dels seus fills, ja que una manca d'autoestima és l'atracció dels agressors cap a les víctimes.

-Ensenyar els coneixements bàsics perquè el nen es defensi verbalment.

-Ensenyar a buscar ajuda en situacions de perill.

Per altra part, el professorat també ha de col·laborar en la prevenció de l'assetjament escolar. Per tant, el que han de fer **els professors** és **evitar** les següents accions:

- Treure importància a les manifestacions d'agressivitat.
- Culpar a una persona sobre l'assetjament i no assumir responsabilitats.
- Ignorar les queixes dels alumnes.
- Fer pública l' identitat de la víctima o de l'agressor.
- Forçar als alumnes a demanar perdó entre ells mateixos, o anar directe a culpar a l'agressor.
- Reunir a les famílies dels participants per parlar.

D'altra banda, els professors tenen un paper molt important a l'hora de prevenir un mal ambient de l'aula, per tant, segons l'arxiu 19 d'*Assetjament entre iguals*⁸, aquestes són les propostes d'actuació amb l'aula:

- Fer saber als alumnes que es mantindrà una postura de tolerància zero davant de qualsevol classe d'agressions.
- Realitzar un seguiment del clima relacional de l'aula, per exemple, els sociogrames, per analitzar l'ambient que hi ha a classe.
- Treballar per crear un clima escolar de rebuig als assetjaments, utilitzant les hores de tutoria per estudiar casos, dilemes morals, etc.
- Establir una diferència entre un "xivato" i un alumne que denuncia el patiment d'un alumne.
- Implicar als alumnes en una creació d'un marc protector, amb el qual es pugui prevenir i corregir les victimitzacions i l'aïllament.
- Facilitar el desenvolupament personal, social i moral de l'alumnat amb programes de competència social.

⁸ Material del Departament d'Ensenyament, especial per al professorat del centre.

-Educar en la gestió positiva dels conflictes.

-Dur a terme programes d'educació emocional per facilitar l'expressió dels sentiments i ser capaç d'empatitzar amb la víctima.

-Proposar estratègies metodològiques que ajudin a cohesionar el grup.

En el cas de l'IES CUBELLES, un dels mètodes que es van començar a utilitzar des de l'any passat per comprovar l'ambient de les aules és una qüestionari que han de fer els alumnes de 2n d'ESO quan arriben a l'institut. Jordi Collell i Carme Escudé van elaborar aquest qüestionari, anomenat CESC⁹, perquè fos passat a les tutories durant el segon trimestre. Es reparteix als alumnes juntament amb un llistat de noms de la resta de la classe, i a cada alumne li correspon un número per respondre a les preguntes del qüestionari. Les preguntes demanen que l'alumne reconegui quins són els alumnes que presenten conductes agressives i quins són els alumnes que podrien ser les possibles víctimes dels agressors. Això s'arriba a saber gràcies als números assignats a cada alumne, ja que cada pregunta té l'opció de contestar tres números (tres alumnes) que presentin les característiques que es pregunten.

Es pregunta qui li cau bé, qui no, qui fa córrer rumors, qui ajuda als altres, qui dóna empentes o no deixa participar, qui anima als altres i qui insulta. D'altra banda, es pregunta a qui li donen empentes, a qui insulten o no li deixen participar, i finalment, quins són els amics de l'alumne.

La finalitat d'aquest qüestionari és detectar els alumnes en situació de risc de conductes agressives o de possible víctima per poder intervenir posteriorment, i per millorar la convivència o prevenir situacions de maltractament entre alumnes. A l'hora d'interpretar el qüestionari, es determina l'estatus social de cada alumne (ignorat, popular o rebutjat), els alumnes que presenten conductes agressives (física, verbal o relacional), i els alumnes que són víctimes d'agressions físiques verbals o d'exclusió social. I finalment, tenir en compte els alumnes que tendeixen a relacionar-se amb aquells amb qui semblen presentar conductes agressives, perquè podrien ser possibles agressors en un futur.

⁹ CESC: Conducta i Experiències Socials a Classe (2006)

4.4- LES CONSEQÜÈNCIES DEL BULLYING

Quan l'assetjament arriba molt lluny, comencen a aparèixer una sèrie de conseqüències tant per la víctima com per a l'agressor. Segons el departament de psicologia de l'UNAP ¹⁰, les conseqüències poden ser les següents:

4.4.1- LES CONSEQÜÈNCIES PER LA VÍCTIMA

La víctima és la persona que surt més perjudicada en l'assetjament escolar, ja que l'objectiu del *bullying* és fer mal física i psicològicament a la víctima.

Quan està afectada psicològicament del tot, arriba a manifestar unes característiques que són visibles per a la gent del seu entorn, les anomenades alertes que he explicat anteriorment. Hi ha un declivi de la seva autoestima, té una actitud passiva, perd l'interès pels estudis perquè amb això recorda l'assetjament que pateix a l'escola, té insomni, i entre moltes altres conseqüències, presenta una forta ansietat i por a sortir al carrer,

Però les conseqüències que són realment greus, són aquelles que posen en perill la vida de la víctima, i no precisament per culpa de l'agressió directa, sinó per les conseqüències psicològiques que desenvolupa.

La majoria de víctimes pateixen **depressió**, que és un trastorn del seu estat d'ànim, que pot ser per un període de temps o bé permanent, depèn de l'estat psicològic per de la víctima. Aquestes persones senten culpabilitat, infelicitat i una falta d'ànim. No són capaces de gaudir de les coses ni tan sols de la vida. En alguns casos, també pateixen ansietat, que es caracteritza per la por, l'ira, i per la tristesa.

Aquest trastorn és més habitual en les noies, ja que la seva depressió pot arribar a ser el doble de forta que la dels nois, perquè les hormones sexuals femenines fan que augmentin els pensaments depressius. Segons Victoria

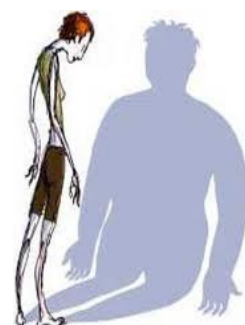

¹⁰ Universitat Arturo Prat (Xile)

Toro, experta en adolescents, la depressió afecta al 13% de les noies, en canvi, als nois només afecta un 4,6%, per tant, la depressió és més freqüent que la pateixi una víctima femenina, però això no vol dir que els nois no arribin fins aquest extrem per culpa del *bullying*.

La víctima pateix perquè la seva por a sortir al carrer perquè pensa que serà assetjat, la seva soledat i el seu sentiment de culpabilitat per ser tan indefens, fan que la víctima s'acostumi a quedar-se a casa, privant-se de les coses de les que pot gaudir. Una vegada surt al carrer, la seva depressió fa que vulgui tornar a casa, perquè els espais oberts li provoca ansietat.

La majoria de maneres d'agredir verbalment a una persona, és buscar-li tot tipus de defectes físics a la víctima, per fer bromes amb les seves característiques "diferents" a les dels altres, i posar mots despectius que fan que la víctima comenci a preocupar-se per coses del seu cos amb les quals mai s'havia parat a mirar. La víctima poc a poc es va ferint psicològicament, però l'agressor no pararà d'agredir verbalment a la víctima fins que no tingui una reacció, com per exemple, que plori, es vegi que s'espanta, o que contesti. Mentrestant, la víctima poc a poc recorre a solucions per sentir-se bé amb ella mateixa, perquè pensa que així, l'agressor deixarà d'insultar el seu físic, però si el seu tipus d'agressor no té la més mínima compassió, no pararà amb el seu assetjament.

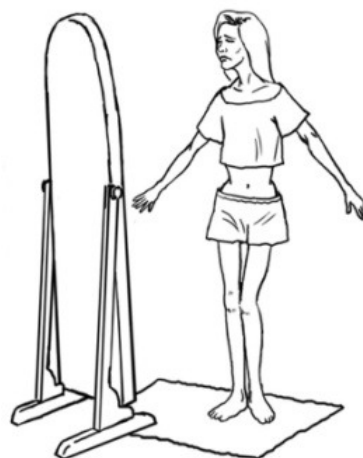

Poden aparèixer els **trastorns alimentaris**, que són una altra conseqüència molt greu al que recorren les víctimes quan veuen que no poden acceptar més crítiques per part de l'agressor i dels espectadors. La víctima que és agredida verbalment pot estar una mica grassa, la raó la qual l'insulten, encara que hi ha agressors que encara que la víctima estigui prima, li fa veure que és grassa, per aconseguir fer més mal. Els trastorns poden ser:

-L'**anorèxia**, que és la falta d'aliment provocat, causat per el desig que té la víctima de tenir un cos perfecte i com a "solució", no ingereix cap tipus de menjar, o pot ser en ocasions sí, però per problemes greus de salut, que finalment provoca una obsessió per la seva imatge. Aquesta obsessió fa que

agafi una gran por a pujar de pes, encara que la persona ja s'hi trobi en el seu pes correcte, o fins i tot, per sota d'aquest.

-La **bulímia**, que és la falta d'aliment provocat, però que en aquest cas, la víctima s'allunya dels hàbits d'alimentació saludables, consumint un excés de menjar, per després expulsar-lo a través de vòmits provocats o bé per mitjà de laxants. Es coneix com a bulímia purgativa, la que es dóna a través dels vòmits i els laxants. En canvi, la bulímia no purgativa, és aquella que es fa per mitjà d'un excés d'exercici i de dietes diverses.

Però aquestes conductes que pensen les víctimes que els hi farà sentir millor, són greus problemes de la salut que, si no tenen cap assistència mèdica i no s'atura amb cura el problema, pot causar uns símptomes molt perjudicials per la salut, com per exemple, la baixa pressió arterial, la reducció de les pulsacions del cor, anèmia, i moltes malalties que si s'intenta intervenir quan és massa tard, la víctima pot arribar a morir.

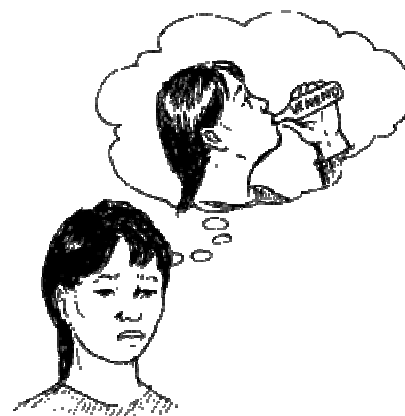
Quan la víctima és massa vulnerable i ja porta sent assetjada un llarg període de temps, el seu pessimisme fa que pensi que no serà feliç en el futur, i per això, comencen a aparèixer idees suïcides al seu cap i pensa que, com l'assetjament sempre estarà present a la seva vida, la solució és deixar d'existir.

Per això la sortida del *bullying* a la que recorren algunes víctimes, és al **suïcidi**, que és l'acte en el que l'individu es provoca la mort. La majoria de les víctimes que es provoquen la mort, anteriorment han patit una depressió. Utilitzen aquesta tècnica per escapar de la realitat, la qual per a la víctima és un tipus d'infern, ja que la persona es sent inútil i pensa que la seva existència molesta a la gent del seu entorn.

Quan les idees suïcides no desapareixen, la víctima decideix acabar amb la seva vida mitjançant autolesions o mitjançant un excés de medicaments. Si parlem d'autolesions, ens referim a danys físics provocats per la pròpia

persona, i si utilitza els medicaments, és més probable que es provoqui una sobredosi.

Pot existir una possible **superació**, però això només pot passar si la víctima encara disposa d'una mica d'autoestima i si la seva família és conscient del que pateix el seu fill. Amb el suport familiar i amb ajuda de psicòlegs, les víctimes optimistes poden superar l'assetjament escolar, però si no té cap visió optimista cap al futur, la víctima viurà el dia a dia amb el record al cap, com un tipus de "trauma".

Segons un estudi d'anàlisi de gènere en mètodes de suïcidi realitzat en 16 països d'Europa per Varnik¹¹ al 2007, el mètode més utilitzat en tots els països estudiats, per a tots dos gèneres, va ser el penjament.

Per als homes van ser semblants els resultats entre armes de foc i enverinament per drogues; mentre que per a les dones va ser en segon lloc l'enverinament per drogues i en tercer, salts d'un lloc alt.

Metodo utilizado	% Hombres	% Mujeres
Ahorcamiento	54,3 (1)	35,7 (1)
Armas de fuego	9,7 (2)	1,3
Envenenamiento por drogas	8,6 (3)	24,6 (2)
envenenamiento por otras sustancias	5,5	4,4
Ahogamiento	3	7,8
Saltos desde lugares altos	7,6	14,1 (3)
Otros	6,1	6,6

Figura 8. Taula dels resultats dels estudis fets per Varnik en 16 països d'Europa, sobre la diferencia entre els homes i les dones a l'hora del suïcidi, l'any 2007.

¹¹ Fathollah Varnik: Professor alemany de l' ICAMS (The Interdisciplinary Centre for Advanced Materials Simulation)

4.4.2- LES CONSEQÜÈNCIES PER L'AGRESSOR

Encara que la víctima sigui la que més perjudicada surt de l'assetjament, l'agressor també pateix una sèrie de conseqüències, ja que la seva continua mentalitat violenta es va apoderant de la seva ment i les conductes el manipulen.

- Futur amb unes possibles conductes delictives.
- Dificultat a l'hora de la convivència amb altres nens.
- Caràcter irritant, impulsiu i intolerant.
- Incapacitat d'acceptar una pèrdua.
- Necessitat d'imposar el seu poder i la seva força.
- Facilitat d' implicar-se en discussions.

- Pot arribar a haver de fer serveis a la comunitat o ingressar a un centre de menors.
- Culpa els seus actes violents als altres.
- No és acceptat socialment.

4.4.3- LES CONSEQÜÈNCIES PELS ESPECTADORS

Fins i tot, els espectadors assumeixen un tipus de conseqüències, degut a la seva passivitat davant d'accions violentes:

- Assumeixen l'actitud de "No és el meu problema, no m'hi fico"
- Presenten una postura individual i egoista.
- Mostren passivitat per aprendre com comportar-se davant de situacions injustes.
- Falta de sensibilitat davant del sofriment dels altres.
- Falta de compassió.

-En alguns casos, poden arribar a convertir-se en agressors, ja que de tant defensar a l'agressor, acaben tenint la mateixa mentalitat.

5- ELS CASOS DESTACATS DEL BULLYING

Des de que van avançar les noves tecnologies, s'han anat coneixent molts cassos de víctimes de l'assetjament escolar. El motiu de l'augment de les publicacions de les víctimes confessant el seu passat o el seu present sobre el *bullying*, és degut a la commovedora confessió d'una noia canadenca, que va fer mitjançant la xarxa social *YouTube*. És el cas de la jove **Amanda Todd**, una estudiant de 15 anys de Canadà, que després d'estar patint un greu assetjament escolar durant dos anys, va decidir escriure tots els seus sentiments en papers, per després anar passant-los d'un en un mentre que es filmava en vídeo. Després de penjar el vídeo a la xarxa, va acabar amb la seva vida, provocant-se la mort per ofegament.

Figura 9. Foto d'Amanda Todd.

Resumidament, al vídeo explica que durant el setè curs, va conèixer a amics nous per Internet, els quals eren els seus futur agressors, li demanaven mostrar-se per la càmera web mentre que li augmentaven l'autoestima. Un dia, els agressors li van demanar a la noia que els hi passés fotos despullada, i Amanda va acceptar. Els agressors van començar a enviar missatges a la noia des d'un Facebook desconegut, dient-li que tenien les seves fotos de l'anterior videotrucada, i que no les ensenyarien si ella tornava a fer una exhibició de les seves intimitats . Els agressors van aconseguir tota l'informació personal de la noia, i els agressors ho van aprofitar per enviar les fotos als coneguts, després d'assabentar-se, es va mudar i va començar a consumir drogues per la seva ansietat.

L'agressor va seguir publicant les fotografies i la víctima va començar a autolesionar-se, fins que va trobar la possibilitat de fer un nou amic, el qual pensava que seria algú de confiança, però un altre cop, va ser enganyada, perquè aquest noi ja tenia una relació i només volia ofendre-la encara més. Per tant, la parella del noi va assetjar a Amanda durant uns dies, fins que va

agredir-la davant de l'institut, i no només psicològica, sinó que també físicament, així que la víctima, ferida i ofesa, va ser trobada pel seu pare. Però ella va voler acabar amb la seva vida i va intentar suïcidar-se ingerint lleixiu, la qual cosa va fer que s'ingressés a l'hospital.

En teoria, l'assetjament ja havia anat a parar molt lluny, i pensava que tindrien compassió després de tots els fets, però no fou així, ja que encara es publicaven crítiques i li demanaven la seva pròpia mort a les xarxes.

Després de mudar-se un altre cop, els comentaris despectius no paraven d'arribar a les seves xarxes socials, feien paròdies seves, publicant fotos fent veure que ingerien un recipient de lleixiu, fent veure que s'amagaven com quan va ser agredida per aquella parella, i moltes coses més.

I per finalitzar, la jove Amanda expressa com se sent, dient que té ansietat i depressió d'un grau crític, que els seus antidepressius no funcionen, i que després de tot el que ha intentat fer perquè el món li donés una altra oportunitat, no veu una altra cosa que acabar

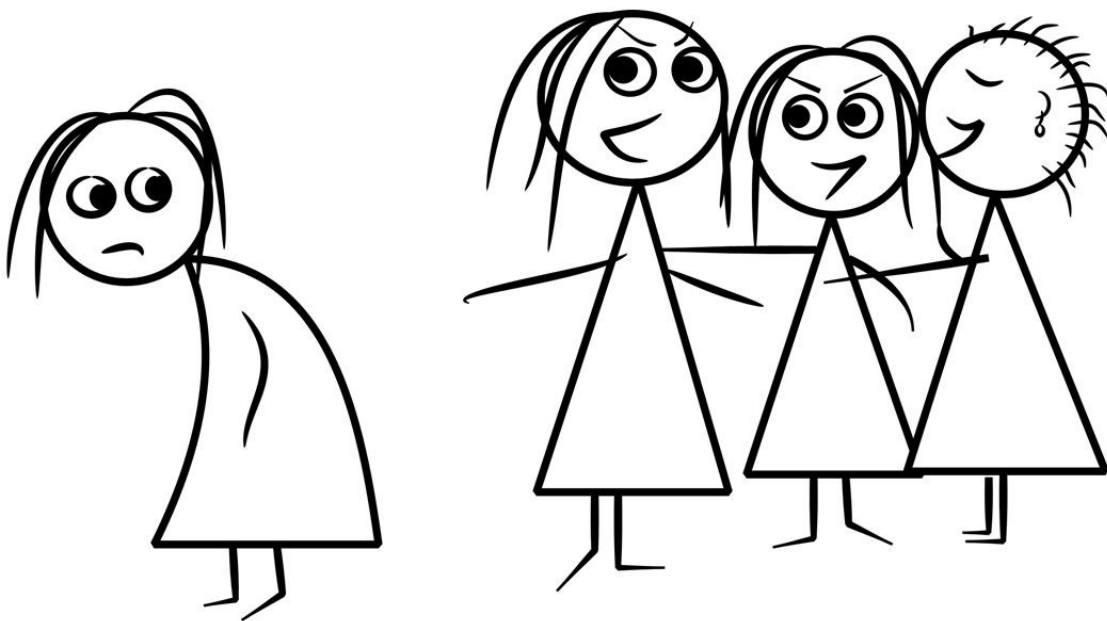

amb la seva vida. Llavors, acaba el seu vídeo amb la frase: “*No tinc a ningú, necessito a algú*”, i seguidament, presenta el seu nom, Amanda Todd.

La jove *ciberassetjada* també va escriure una carta a la seva germana abans del seu suïcidi, on li confessava tot el seu passat sent assetjada. També afegeix que els seus pares no li feien cas perquè el pare era drogoaddicte i la mare era alcohòlica. Amanda li demana a la seva germana que pengi la carta a una xarxa social perquè la societat sàpiga tot el que li ha passat a una noia de 15 anys per culpa del *bullying*, perquè serveixi d'inspiració a la gent que estava passant pel mateix, de manera que podrien manifestar-se les víctimes i fundar campanyes en contra del *bullying*.

Després del seu ofegament provocat, la notícia commovedora va inspirar a més víctimes de l'assetjament escolar, a penjar vídeos com el d'Amanda, perquè tothom demostrés que no estava sola i que tenia el suport de moltes persones, encara que fos tard. És un acte de compassió i de valentia per part de les víctimes, ja que els hi costa confessar que estan sent agredits per vergonya i perquè se senten culpables, i el fet de confessar els seus sentiments davant d'una xarxa social, significa que té ganes de superar aquesta fosca etapa gràcies al suport d'altres víctimes d'Internet.

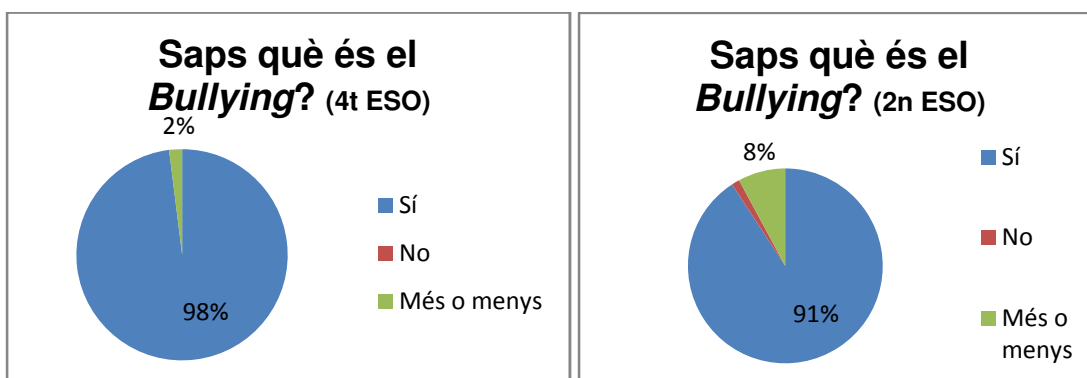
Aquest cas és un gran exemplar del *Cyberbullying*, perquè en la majoria de casos, els agressors demanen fotografies íntimes, a canvi d'actes amistosos i d'afecte, que al final acaben sent amenaces per part de l'agressor, i depressions, idees suïcides i ansietats per part de la víctima.

6- EL BULLYING A L' INSTITUT CUBELLES

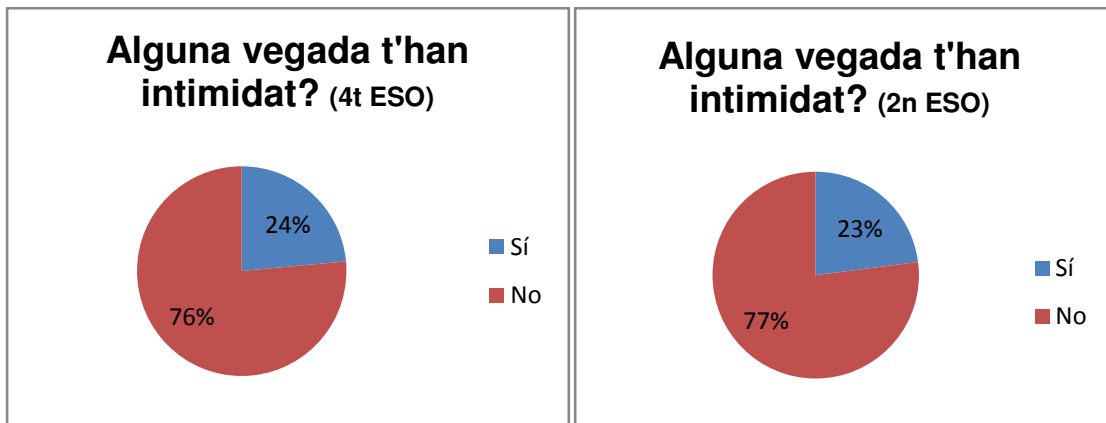
La meua part pràctica l'he volgut basar en una enquesta que he repartit entre alumnes de diferents edats al meu institut, per saber si estan ben informats sobre el tema, per saber si alguna vegada han sigut assetjats o intimidats per algú, o fins i tot per saber si han detectat algun cas de *bullying* al seu entorn.

Els alumnes que he escollit són els de 2n i 4t d'ESO, ja que els primers estan en ple període de canvis, i els de 4t ja porten el temps suficient a l'institut per poder haver detectat casos d'assetjament. Els alumnes de 4t d'ESO que van fer l'enquesta van ser 51, mentre que el curs de 2n d'ESO van ser 76.

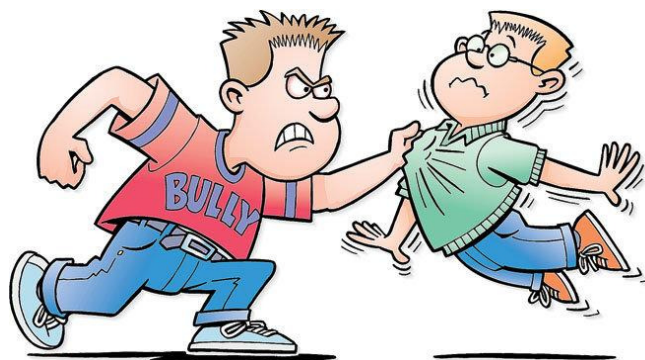
La primera pregunta de l'enquesta és molt important, ja que la seva finalitat és saber si els alumnes de l'institut estan informats sobre el tema o no. Un 98% dels alumnes de 4t d'ESO van respondre que sí que saben què és el *bullying*, mentre que un 2% va respondre que ho sabria definir, però no del tot. D'altra banda, un 91% dels alumnes de 2n d'ESO van afirmar que saben sobre el tema, però una persona va respondre que no. Finalment, l'altre 8% va respondre que més o menys sabia què era el *bullying*.

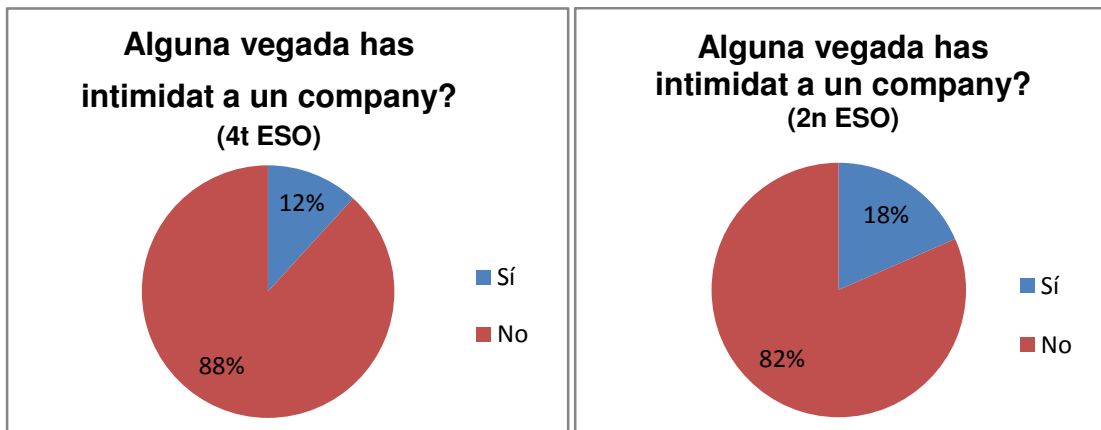
Per tant, podem arribar a la conclusió de que, els alumnes que han contestat que sí saben què és el *bullying*, poden haver conegut el seu significat per haver estat víctimes de l'assetjament escolar, per haver estat presents en una situació de violència, o perquè ho ha vist en pel·lícules, ho han sentit d'amics que han parlat sobre el tema, etc.

La tercera pregunta de l'enquesta és molt directa, amb la finalitat d'esbrinar si hi ha hagut algun cas d'assetjament escolar a les aules seleccionades, concretament, si hi ha hagut alguna víctima. Les respostes són molt sorprenents, ja que els dos cursos han respòs casi el mateix amb la diferència d'un 1%. D'una banda, un 24% dels alumnes de 4t d'ESO van confessar que havien estat víctimes de l'assetjament escolar, mentre que la resta, un 76%, ho va negar. D'altra banda, un 23% dels alumnes de 2n d'ESO van respondre que sí havien sigut víctimes del *bullying*, i l'altre 77% ho va negar.

Amb aquests resultats podem arribar a la conclusió de que segurament s'han donat casos d'assetjament a les aules de 2n d'ESO, ja que hi ha un elevat percentatge de víctimes a aquest curs. Però no podem saber amb certesa si els alumnes de 4t d'ESO han sigut agredits durant el seu actual curs, ja que porten molt de temps a l'institut, i no podem saber quin és el curs on més assetjament han patit. D'aquesta manera, podem suposar que els alumnes de 2n d'ESO poden haver estat assetjats durant el curs passat i aquest.

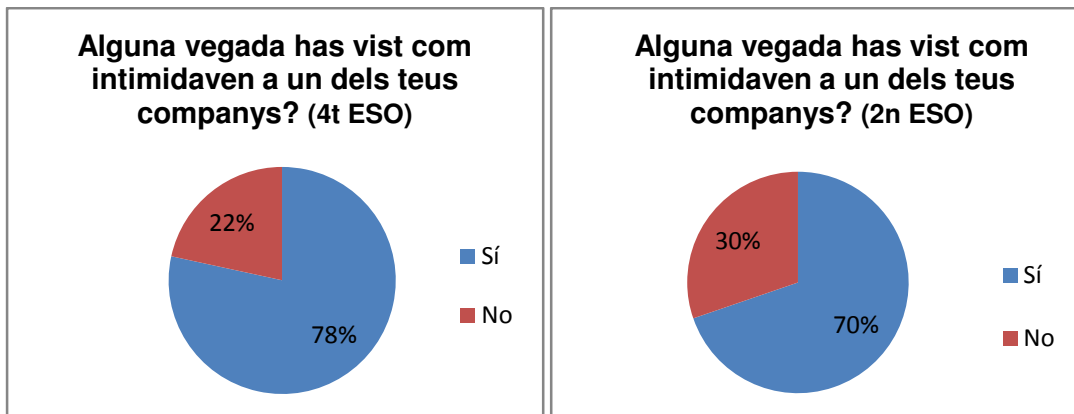

La quarta pregunta també està feta per esbrinar si hi ha hagut casos de *bullying* a l'institut, però aquesta pregunta es centra en els agressors. Els resultats tornen a ser sorprenents, ja que, encara que no ho sembli, el fet de que el percentatge d'agressors s'acosti al 20%, és massa greu.

Respecte a les respostes, un 12% dels alumnes de 4t d'ESO van respondre que sí que havien intimidat o agredit a un company, i la resta, el 88% ho va negar. Però el percentatge d'agressors és més greu en l'altre curs, ja que el 18% dels alumnes de 2n d'ESO van confessar ser agressors, i el 82% ho va negar.

D'aquesta manera es pot demostrar que els alumnes de 2n d'ESO són més agressius amb els seus companys. Potser és pels canvis difícils pels que han de passar, o potser és només per qüestió de provocació per part de la resta d'alumnes. D'altra banda, els de 4t d'ESO mostren un percentatge menys elevat.

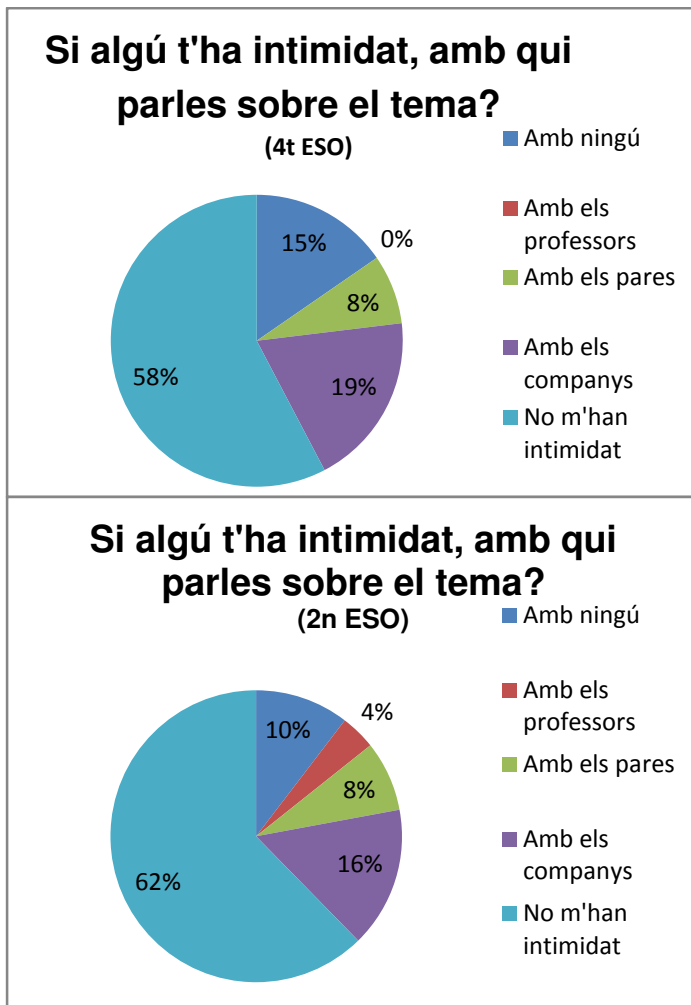

La cinquena pregunta és molt important per esbrinar si hi ha hagut casos d'assetjament escolar a l' institut. Com que potser els alumnes no s'atrevien a contestar amb sinceritat a les preguntes directes sobre les víctimes i els agressors, aquesta demostra a la perfecció les vegades que hi ha hagut casos de *bullying* a l'institut, ja sigui en l'actual o en algun darrer curs dels alumnes enquestats.

Els alumnes de 4t d'ESO mostren el percentatge més elevat en la resposta que afirma la presència de casos d'assetjament a les seves aules. Un 78% dels alumnes van respondre que sí que havien vist com intimidaven a un dels seus companys, i un 22% ho va negar. D'altra banda, el 70% dels alumnes de 2n d'ESO van respondre que sí que havien detectat casos d'assetjament escolar en els seus companys, mentre que el 30% va respondre que no havia estat present a cap situació d'agressivitat.

La diferència entre els dos cursos es troba a la resposta "no", amb una diferència de 8%. Amb aquests resultats, podem afirmar que en ocasions han hagut casos d'assetjament escolar al centre, i per tant, potser caldria que els professors vigilessin més l'ambient de l'aula per evitar que hi hagués un nombre tant elevat d'alumnes agredits.

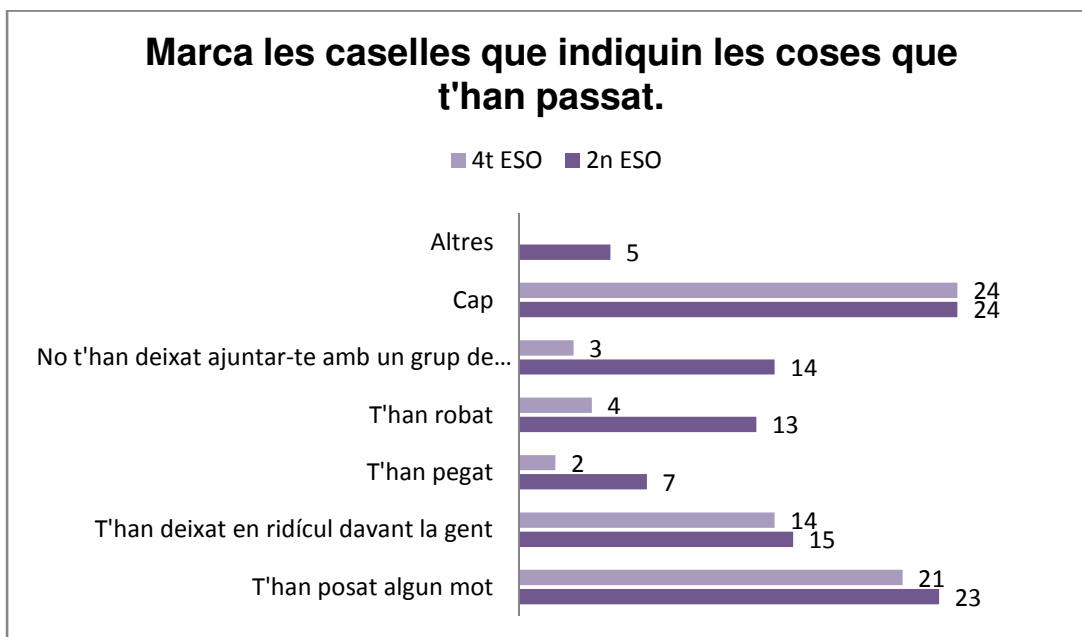
Finalment, podem arribar a la conclusió de que, segurament els agressors han tingut a la majoria dels companys com a espectadors durant les seves accions violentes, i potser els espectadors no han volgut intervenir en el conflicte per por a l'agressor, per por a guanyar-se la fama de "xivato", perquè no saben què poden fer per la víctima, o simplement, per passivitat.

La sisena pregunta està feta per esbrinar l'actitud de les víctimes a l'hora de parlar sobre la seva situació un cop han sigut assetjades. Tot i que un 58% dels alumnes de 4t d'ESO van negar que havien sigut assetjades, el percentatge més elevat fou el del 19% d'alumnes que van respondre que parlarien amb els seus companys en cas de ser intimidats. Un 15% va afirmar que no parlarien sobre el tema amb ningú, i un 8% va respondre que ho parlaria amb els seus pares. Finalment, cap alumne va respondre que parlaria sobre el tema amb el professorat.

D'altra banda, un 62% dels alumnes de 2n d'ESO van negar que havien sigut intimidats, però un 16% va afirmar que ho parlaria amb els seus companys, i un 10% va respondre que no ho parlaria amb ningú. Els percentatges més baixos es mostren en les respostes que afirmen que ho parlarien amb els pares(8%), i amb els professors (4%).

Els dos cursos mostren uns resultats casi iguals, excepte en la resposta dels professors, ja que cap dels alumnes de 4t d'ESO parlarien amb ells, mentre que un 4% dels alumnes de 2n d'ESO ho farien.

La vuitena pregunta de l'enquesta tenia l'opció de marcar totes les respostes que indiquessin les coses que li havien passat a cadascun dels alumnes. Cal tenir en compte que el total d'alumnes de 4t d'ESO van ser 51 i els de 2n d'ESO, 76.

Els dos cursos coincideixen en la resposta que nega haver patit qualsevol alerta d'assetjament escolar. També es mostren resultats iguals a la resposta "t'han posat un mot", amb una diferència de 2%, i en la de "t'han deixat en ridícul davant la gent", amb un 1% de diferència.

A les respostes on hi ha grans diferències són les que afirmen que han pegat a l'alumne enquestat, ja que només dos persones de 4t d'ESO ho van afirmar, mentre que set persones de 2n d'ESO van dir que sí. També hi ha una gran diferència en la resposta de "t'han robat", perquè quatre alumnes de 4t d'ESO van marcar la casella, i els de 2n d'ESO van ser tretze. Finalment, tres alumnes de 4t d'ESO van afirmar que no els havien deixat ajuntar-se amb un grup de companys, mentre que els alumnes de 2n d'ESO que van marcar la casella van ser catorze.

Els alumnes de 2n d'ESO que van marcar la casella "altres" van ser cinc. Les respostes van ser: "M'han dit que era gorda i vaig deixar de menjar durant un temps", "m'han pegat entre tres", "han parlat de mi a les espatlles". La resta d'alumnes no van justificar la seva resposta.

La pregunta número nou estava destinada als espectadors, per saber la seva actitud davant d'una baralla al centre. En aquest aspecte, els alumnes de 2n d'ESO són els que més malament es comporten davant d'aquestes situacions.

Mentre que l' 11% dels alumnes de 4t d'ESO van respondre que no feien res perquè no es volien "ficar" a l'assumpte, els alumnes de 2n d'ESO van duplicar el nombre de respostes en aquesta opció, amb un 25%. D'altra banda, un 13% dels alumnes de 4t van dir que només contempen les baralles, i els alumnes de 2n van respondre el mateix amb un 9%. Només el 6% de 2n d'ESO i el 8% de 4t es sentien culpables per no ajudar a la víctima, potser per por a l'agressor o perquè no saben què fer davant una situació d'assetjament escolar.

Només un percentatge baix d'alumnes va respondre que actuarien per defensar a la víctima. El 17% de 2n d'ESO i el 12% de 4t d'ESO van dir que avisen al professorat en casos de *Bullying* per acabar amb el conflicte, un 12% de 2n d'ESO i un 8% de 4t d'ESO va dir que intentarien posar fi al conflicte ells mateixos.

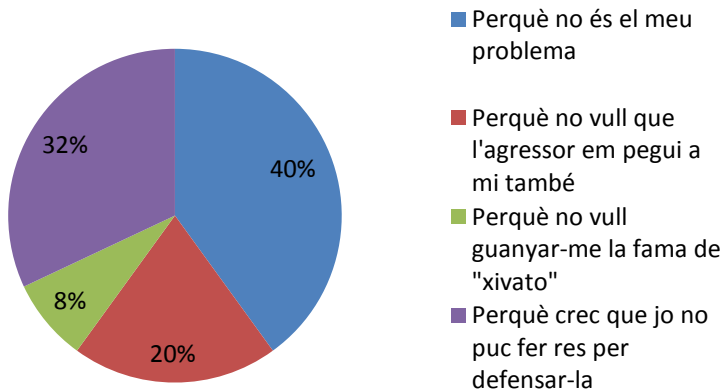
El resultat més sorprenent va ser el 5% dels alumnes de 2n d'ESO que van dir que gravaven la baralla amb el seu mòbil.

Amb aquests resultats podem saber que les víctimes són poc ajudades quan són agredides, ja que menys del 20% de les classes busquen ajuda o la defensen ells mateixos. Això mostra un clar exemple d'egoisme i de poca preocupació pels companys.

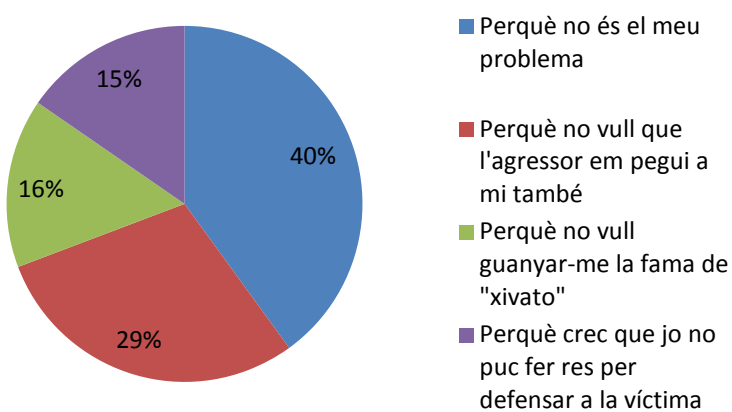
Els alumnes que van marcar la resposta "altres", deien que defensarien a la víctima en cas de que fos un dels seus amics, però que en cas de que no la conegués, no faria res.

Si no intentes fer alguna cosa per ajudar a la víctima, per què no ho fas? (4t ESO)

Si no intentes fer alguna cosa per ajudar a la víctima, per què no ho fas? (2n ESO)

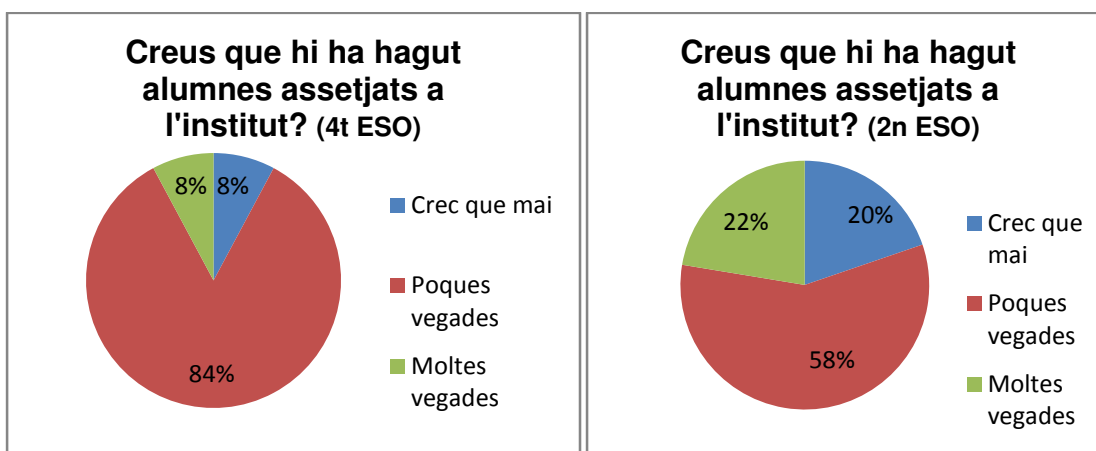
La pregunta número deu és molt útil a l'hora d'esbrinar per què els espectadors no actuen per ajudar a la víctima quan és assetjada. Els dos cursos afirmen amb un 40% cadascun, que no intervenen en els conflictes perquè no és el seu problema, cosa que és una falta de respecte i d'empatia per part dels alumnes, ja que aquesta passivitat pel tema demostra que els alumnes no es preocupen pels seus companys ni per la seguretat d'aquests.

Un 32% dels alumnes de 4t d'ESO va respondre que no feien res per la víctima perquè creien que no podien fer res per ajudar-la, un 20% confessava tenir por a l'agressor, i que per això no volien intervenir en el conflicte. Finalment la resta, amb un 8% va respondre que no volien guanyar-se la fama de "xivato".

D'altra banda, el 29% dels alumnes de 2n d'ESO van confessar que no intervenien en la baralla per por a l'agressor, amb un 9% de diferència amb els

de 4t d'ESO. El 15% va dir que no creia que pogués fer res per la víctima, i el 16% no volia guanyar-se la fama de "xivato".

Trobem els mateixos resultats a la resposta de "no és el meu problema", però trobem una gran diferència de 17% a la resposta de "no puc fer res per defensar-la". Per tant, podem arribar a la conclusió de que els alumnes de 2n d'ESO es preocupen més per la seva fama i li tenen més por als agressors que no com els de 4t.

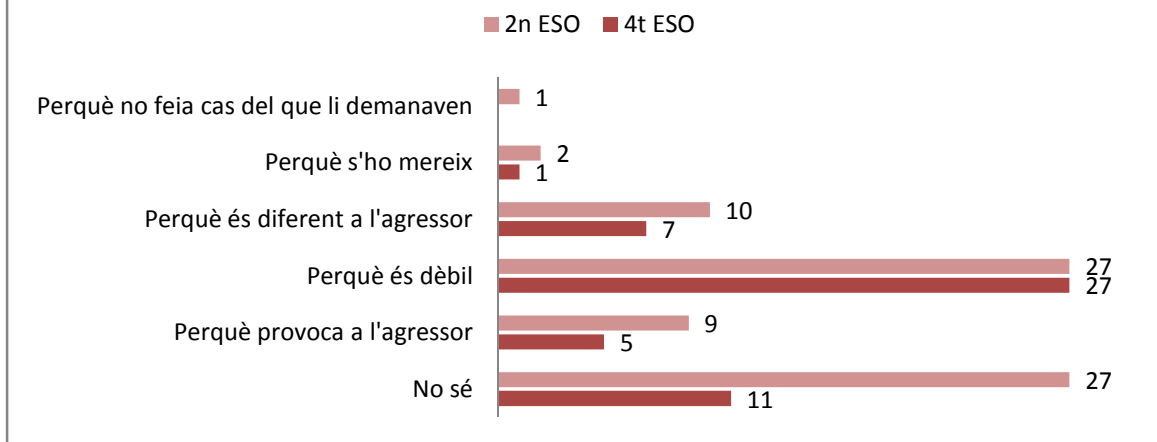

La pregunta número 11 serveix per saber l'opinió dels alumnes sobre el nivell de convivència entre companys a l'institut. Com podem veure, hi ha una gran diferència entre els dos cursos, ja que un 84% dels alumnes de 4t d'ESO van respondre que s'havien donat casos d'assetjament escolar poques vegades, i un 58% dels alumnes de 2n d'ESO van respondre el mateix. Per tant, hi ha una diferència de 26%. Això significa que un 8% de 4t d'ESO va respondre que mai havien hagut casos de *Bullying*, i l'altre 8% va considerar que havia hagut alumnes assetjats moltes vegades.

D'altra banda, un 20% dels alumnes de 2n d'ESO va afirmar que havia hagut *Bullying* a l'institut poques vegades, però sorprenentment, un 22% va respondre que hi havia hagut molts casos d'assetjament escolar a l'institut.

Per tant, un gran nombre d'alumnes de 2n d'ESO consideren que el nivell de convivència a l'institut és baix perquè han hagut molts alumnes assetjats al centre.

Per què creus que hi ha persones que intimiden als seus companys?

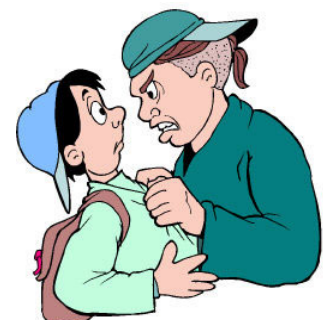

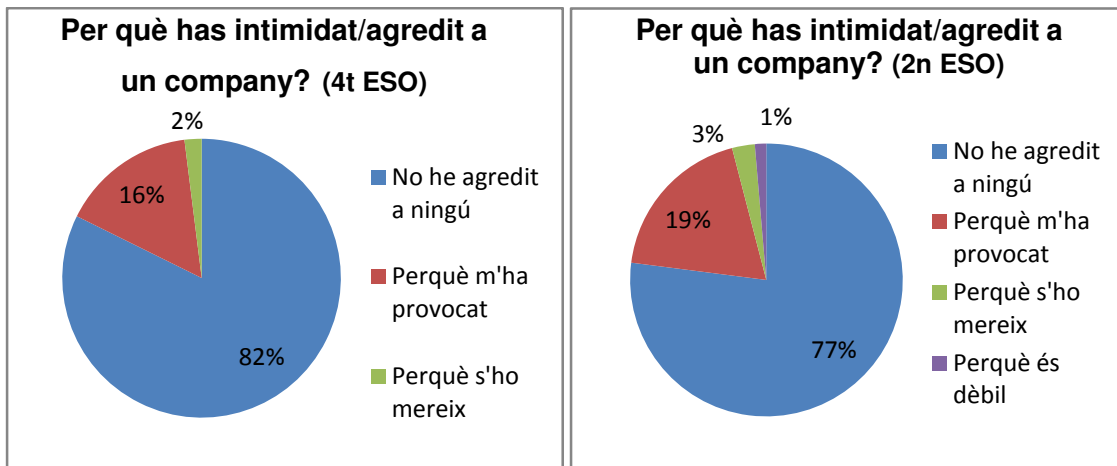
Aquesta pregunta ens serveix per saber l'opinió dels alumnes respecte a les raons que tenen els agressors per agredir als seus companys. Com podem veure, el 27% de cada classe va respondre que l'assetjament escolar es devia a la feblesa de la víctima. Un altre 27% dels alumnes de 2n d'ESO no sabien el per què de les agressions, i un 11% de 4t d'ESO tampoc.

Les respostes més habituals a part d'aquestes dos, van ser la de "Perquè provoca a l'agressor", amb un 9% dels alumnes de 2n d'ESO, i un 5% dels de 4t d'ESO. L'altra va ser la de "Perquè és diferent a l'agressor", amb un 10% per part dels alumnes de 2n d'ESO i un 7% dels de 4t d'ESO.

Finalment, un 2% dels alumnes de 2n d'ESO van afirmar que els companys eren intimidats perquè s'ho mereixien, i un 1% de 4t també. D'altra banda, un 1% va respondre que potser eren intimidats perquè no feien cas de les coses que demanava l'agressor.

Per tant, la raó la qual els alumnes pensen que hi ha persones intimidada és la seva feblesa, ja que les víctimes són massa indefenses com per poder defensar-se.

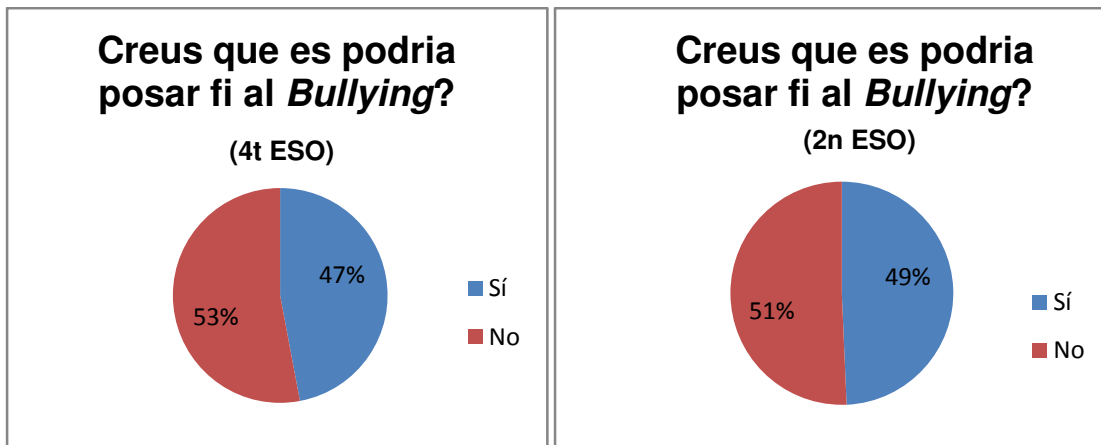
Aquesta pregunta estava destinada als agressors, per saber els motius que tenien a l'hora d'agredir als seus companys. Encara que la majoria dels alumnes no eren agressors, els resultats van ser els següents.

A les aules de 4t d'ESO, un 82% dels alumnes van negar haver agredit als seus companys, però un 16% va contestar que les seves accions agressives eren degudes a les provocacions de les víctimes, i un 2% dels alumnes van contestar que la víctima s'ho mereixia, i que per això la havien agredit.

A les aules de 2n d'ESO, un 77% dels alumnes van negar haver agredit als seus companys, cosa que significa que hi ha més agressors que a 4t d'ESO. Un 19% va confessar que la víctima els havien provocat a fer-ho, i un 3% va respondre que s'ho mereixia. Finalment, un 1% dels alumnes va respondre que agredia a un company perquè és dèbil.

Com podem veure, els motius pels que pensen la resta de companys que les persones són agredides són molt diferents als motius que utilitzen els agressors com excusa de les seves accions. La majoria dels alumnes tant de 4t com de 2n van suposar que les víctimes eren agredides per la seva feblesa, però com podem veure als resultats, només un 1% va afirmar que agredia als companys per la seva feblesa, i el motiu que tenien els agressors enquestats eren les provocacions de les víctimes.

L'última pregunta està feta amb la intenció de saber l'opinió personal que tenen els alumnes sobre el *Bullying*. La pregunta deia que si es podria posar fi al *Bullying*, si la resposta era afirmativa, els alumnes havien de justificar la seva resposta amb una possible manera de posar fi a l'assetjament escolar, i si la resposta era negativa, els alumnes havien explicar per què creien que no es podria posar fi.

Els resultats van ser similars entre els dos cursos, ja que un 49% dels alumnes de 2n d'ESO i un 47% dels alumnes de 4t d'ESO van respondre que sí que es podria posar fi al *bullying*. D'altra banda, els 51% dels de 2n d'ESO i el 53% dels de 4t d'ESO van negar que pogués existir la fi del *bullying*. Per tant, podem dir que casi la meitat de tots els dos cursos pensen que sí i l'altra meitat pensen que no. A continuació, veurem com han justificat les seves respostes.

Les respostes dels dos cursos que he trobat més interessants són les següents:

Com es podria posar fi al *bullying*? (4t ESO)

-*"Podem posar fi al bullying si tots ens posem d'acord en fer-ho."*

-*"Fent que les persones que pateixen bullying confessin la seva situació."*

-*"Abans d'intentar solucionar nosaltres el problema, la víctima i l'agressor haurien de parlar."*

-*"Posant càstigs als agressors i protegint més a les víctimes."*

-*"Que els professors vigilin millor."*

-“Si la gent intentés ser més amable amb els companys i intentés escoltar a la resta.”

-“Si la gent mirés primer els seus defectes i es preocupessin més per ells mateixos abans de ficar-se en les vides de la resta.”

Per què no es podria posar fi al *bullying*? (4t ESO)

-“Sempre hi haurà gent immadura que vulgui fer la vida impossible als seus companys.”

-“Sempre hi haurà gent que es cregui superior o millor que la resta.”

-“Algunes persones sempre tenen ganes de buscar problemes.”

-“Per molts càstigs que s’imposin, un agressor mai deixarà de considerar-se el millor i no pararà d’agredir als seus companys.”

-“Algunes persones sempre utilitzaran la feblesa de la resta per a divertir-se.”

-“Encara que s’intenti reduir, sempre hi haurà algú que ho farà, seguirà menyspreant als companys i pensant que pot fer amb la resta el que vol.”

Com es podria posar fi al *bullying*? (2n ESO)

-“S’hauria de dividir el pati per nivells per evitar situacions així.”

-“Es podria aturar si els pares de l’agressor es preocupessin més pel seus fills i les coses que fan.”

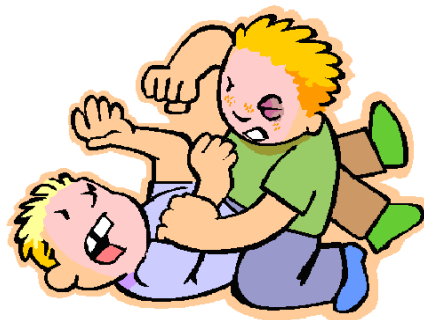
-“Traslladant a la gent que ho fa a un altre lloc (centre).”

-“Les persones poden aprendre dels seus errors.”

-“Posant càstigs més severos.”

-“Expulsant del centre a l’agressor.”

-“Denunciant a l’agressor.”

Per què no es podria posar fi al *bullying*? (4t ESO)

-*"Sempre hi haurà algú que busqui problemes."*

-*"Hi ha persones que mai respectaran a la resta."*

-*"Encara que l'agressor digui que no ho farà, ho seguirà fent."*

-*"Sempre hi haurà algú més dèbil que la resta."*

-*"Avui dia tenim una societat de merda."*

-*"La gent ho seguirà fent perquè pensen que així les respectaran més."*

-*"És un tema en el que la gent es calla i doncs és difícil detectar els casos de bullying."*

Amb aquests resultats, podem arribar a la conclusió de que aquest centre ha sigut l'escenari de casos d'assetjament escolar, encara que els percentatges de víctimes siguin molt baixos, són massa significatius.

La majoria d'alumnes estan ben informats sobre l'assetjament escolar, i no caldria que els professors es centressin en explicar els seus conceptes i els seus efectes, causes i conseqüències, ja que ells ja saben identificar els casos per ells mateixos. Sabem que hi ha hagut assetjament escolar al centre perquè el percentatge tant de víctimes com d'agressors s'acosta al 20%, i la resta d'alumnes han presenciats casos d'assetjament a les seves aules.

Sabem que les víctimes no parlaran amb els seus professors sobre el tema perquè un 4% d'alumnes només ho farien en cas de ser assetjats, per tant, el professorat haurà d'esbrinar per ell mateix quins alumnes són víctimes i quins són agressors.

La meua opinió personal sobre els alumnes enquestats és que la majoria mostren una falta de respecte i d'empatia, ja que només un percentatge baix (20%) faria alguna cosa per defensar i protegir a un company en cas d'assetjament, avisaria a algun professor o intentaria intervenir en el conflicte. Però la resta mostren actes d'egoisme, ja que no es volen ficar a la situació o només contempen la baralla, i fins i tot una minoria d'alumnes de 2n d'ESO

graven les baralles amb el mòbil. Tot i així, comprenc que un elevat tant per cent no intervingui en els conflictes per por a l'agressor, però un 40% dels dos cursos van confessar que els conflictes dels seus companys no són el seu problema. Aquests aspectes caldrien tractar-los a les tutories, com bé diu la cap d'estudis Sònia Ruiz a l'entrevista que li he fet, s'ha de treballar la empatia, saber posar-se en el lloc de l'altre, que s'ha de parlar els temes pacíficament. Gràcies a aquesta fomentació de la comunicació, potser l'alumnat podria aprendre a posar-se en la pell de les víctimes i les ajudarien en cas de que es tornés a repetir.

Gràcies a l'enquesta, he pogut comparar les raons que tenen els agressors a l'hora d'assetjar al seu company, amb les raons que els alumnes creuen que els agressors tenen per fer-ho. Com podem veure, les raons que cadascun dels dos tenen són molt diferents, ja que els alumnes creuen que hi ha alumnes assetjats per la seva feblesa, però els agressors afirmen que les seves agressions es deuen als actes de provocació per part de la víctima.

L'opinió que tenen els alumnes sobre l'assetjament escolar a l'Institut Cubelles és molt variada. La majoria dels alumnes dels dos cursos pensen que hi ha hagut casos d'assetjament escolar al centre poques vegades, però això significa que sí que hi ha hagut, i encara que la xifra sigui petita, pot ser una senyal perquè el professorat vigili més la situació. Sorprenentment, un 22% dels alumnes de 2n d'ESO va respondre que han hagut molts alumnes assetjats, i un altre 20% creia que mai. Això podria impulsar al professorat a investigar què passa a les aules d'aquest curs, i buscar mètodes perquè els alumnes es sentin còmodes a classe i no es sentin insegurs amb els seus companys.

La meitat dels alumnes pensen que sí que es pot posar fi al *bullying* i l'altra meitat ho nega. La majoria que dels alumnes que ho neguen diuen que sempre hi haurà gent que vulgui fer-se de respectar, ser el millor, amb ganes de buscar problemes, etc. Però els alumnes que diuen que sí que es podria posar fi a l'assetjament, proposen que els agressors fossin expulsats del centre o denunciar-los, però sorprenentment, un alumne va proposar que els professors vigilessin més i un altre alumne va dir que es separessin els patis per nivells,

llavors podem concloure que coneix un cas d'un alumne assetjat per un altre més gran.

Personalment, penso que no es podria posar fi del tot, ja que un cop ets assetjat i pateixes un declivi d'autoestima, ho tens present a la teva ment durant tota la teva vida. Però la meva tutora i psicopedagoga del centre, afirma que això depèn de la reacció de l'entorn i de quines han estat les conseqüències de la víctima. Si hi ha un bon treball a nivell de centre i un ajut psicològic, és possible una superació. S'ha d'evitar que la víctima interioritzi que no pot fer res per canviar les coses.

Per solucionar aquestes situacions, el centre disposarà molt aviat d'un servei de mediació, i espero que les dades del resultat de l'enquesta serveixin de senyal per posar fi a les agressions que es troben als dos cursos. Penso que aquest servei de mediació podrà ser capaç de fer reaccionar als agressors perquè s'adonin del mal que poden arribar a fer, i podrà fer que tant els agressors i les víctimes es sotmetin a un procés molt important, que és el de la comunicació.

7-CONCLUSIÓ

El *bullying* és un fenomen que ha evolucionat negativament durant els darrers anys. És un procés d'intimidació sistemàtic que es produeix entre dos alumnes diferents entre sí, sota l'observació d'unes terceres persones que tenen la funció de fer saber a l'agressor el respecte que es guanya amb les seves accions. Existeixen tres tipus d'assetjament: el físic, el verbal, i el psicològic. És causat per factors familiars, individuals o escolars per part dels dos implicats, i també es pot arribar a causar per les influències dels mitjans de comunicació (continguts violents a la televisió, estereotips sexistes, etc) o per l'ús excessiu de les noves tecnologies. Aquesta és la causa del *cyberbullying*, que és la manera més habitual d'assetjar a una persona i que cada dia augmenta més. És qualsevol assetjament o humiliació per part d'un agressor a través d'Internet. En els casos d'assetjament escolar participen tres personatges: l'agressor (intel·ligent, no intel·ligent o agressor-víctima), la víctima (activa, passiva o víctima-agressor) i els espectadors (passius, defensors, amics de l'agressor). Podem identificar casos d'assetjament amb unes certes alertes que es manifesten a l'escola, a classe o a casa per part de la víctima. Un cop són detectades, els pares i el professorat han d'intervenir de diferents maneres, però el més important és que els dos es mantinguin en contacte.

La meua hipòtesi es basava en saber si a l'Institut Cubelles hi ha casos d'assetjament escolar, i gràcies a l'enquesta que he passat per 2n i 4t d'ESO, he pogut arribar a la conclusió de que el centre és un escenari per alguns casos d'assetjament escolar, ja que els resultats mostren un 20% de víctimes per curs, i un percentatge més baix d'agressors. A part, la majoria dels alumnes han vist com intimidaven a un dels seus companys, encara que un 40% de cada curs no defensava a la víctima perquè considerava que no era el seu problema, i una altra majoria confessava tenir por al seu agressor. Gràcies a l'opinió personal dels alumnes en quant a l'assetjament escolar a l'institut, he pogut confirmar aquesta conclusió, ja que una gran majoria d'alumnes dels dos cursos afirmen que poques vegades hi ha hagut *bullying* a l'institut, però això significa que sí que han hagut casos, a part, un 22% d'alumnes de 2n d'ESO

afirmaven que hi havia hagut molts casos. Per tant, sí que s'han donat casos de *bullying* al centre.

Un dels meus objectius del treball era esbrinar quines conseqüències podia provocar el *bullying*, i he pogut concloure que es divideixen segons el participant de l'assetjament escolar. La víctima és la que més perjudicada surt, ja que pot arribar a patir trastorns mentals com la depressió, trastorns alimentaris com l'anorèxia i la bulímia, i pot arribar a tenir idees suïcides. La seva superació depèn del suport familiar i del psicòleg. Els agressors poden ingressar a un centre de menors i ser expulsats del centre, tenir un futur amb possibles conductes conflictives i no acabar mai amb la seva violència. Els espectadors poden interioritzar massa el "no és el meu problema" i presentar una actitud egoista amb falta de compassió. L'altre objectiu era conèixer casos per entendre millor els conceptes, i he investigat el d' Amanda Todd, explicat detalladament als annexos.

Aquest treball m'ha servit molt per reflexionar sobre el meu passat i per saber el que s'ha de fer en situacions així, ja que és un tema que cada dia augmenta més i és millor prevenir que això passi a gent que estimes. M'ha agradat molt fer la part pràctica del treball per saber com és el nivell de convivència de l'institut i veure com els nens estan ben informats sobre el tema com per saber detectar casos d'assetjament i saber que el *bullying* mai acabarà, ja que sempre hi haurà gent que pensa que pot aconseguir el que vol amb la violència.

No he tingut moltes incidències, ja que vaig començar el treball a l'estiu i durant el curs he fet la part pràctica. L'única incidència ha sigut la manca de temps per repassar els detalls pels exàmens de l'avaluació.

Espero que els resultats del meu treball signifiquin una alerta per als professors perquè comencin a tractar els casos d'assetjament a les aules enquestades, i també espero que les dades siguin una ajuda per al servei de mediació de l'institut, que es posarà en marxa aviat. Finalment, espero haver aportat informació necessària al professorat i haver facilitat la feina als professors que no saben com fer que les víctimes i els agressors confessin la seva situació.

8- ANNEXOS

8.1-L'ENQUESTA

1. Saps què és el *Bullying*?

- Sí
- No
- Més o menys

2. Quants amics consideres que tens a l' institut?

- Cap
- Només 1
- Entre 3 i 5
- Més de 5

3. Alguna vegada t'han intimidat?

Intimidació: acte de fer que els altres facin el que un vol a través de la por (a través de l'agressió física, verbal o psicològica)

- Sí
- No

4. Alguna vegada has intimidat a un company?

- Sí
- No

5. Alguna vegada has vist com intimidaven a un dels teus companys?

- Sí
- No

6. Si algú t'ha intimidat, amb qui parles sobre el tema?

- Amb ningú
- Amb els professors
- Amb els pares
- Amb els companys
- No m'han intimidat

7. Alguna vegada t'has sentit sol/a al pati?

- Sí
- Poques vegades
- No

8. Marca les caselles que indiquin les coses que t'han passat.

- T'han posat algun mot
- T'han deixat en ridícul davant de la gent
- T'han pegat

- T'han robat
- No t'han deixat ajuntar-te amb un grup de companys
- Cap
- Altres: _____

9. Què fas si veus que hi ha una baralla al centre?

- Res, no m'hi vull ficar
- Res, encara que em sento malament per no intentar posar fi a la baralla
- Aviso a algun professor perquè aturi la situació
- Intento intervenir en el conflicte per defensar a la víctima
- Gravo la baralla amb el mòbil
- Només contemplo la baralla
- Altres: _____

10. Si no intentes fer alguna cosa per ajudar a la persona, per què no ho fas?

- Perquè no és el meu problema
- Perquè no vull que l'agressor em pegui a mi també
- Perquè no vull guanyar-me la fama de "xivato"
- Perquè crec que jo no puc fer res per defensar a la víctima

11. Creus que hi ha agut alguns alumnes assetjats a l'institut?

- Crec que mai
- Poques vegades
- Moltes vegades

12. Per què creus que hi ha persones que intimiden als seus companys?

- No sé
- Perquè provoca a l'agressor
- Perquè és dèbil
- Perquè és diferent a l'agressor
- Perquè no feia cas del que li demanaven
- Perquè s'ho mereix

13. Per què has intimidat/agredit a un company?

- No he agredit a ningú
- Perquè m'ha provocat
- Perquè és dèbil
- Perquè és diferent a mi
- Perquè no feia cas del que li demanava
- Perquè s'ho mereix
- Altres: _____

14. Creus que es podria posar fi al *Bullying*?

Si la resposta és SÍ, explica com creus que es pot posar fi. Si la resposta és NO, digues el per què.

- Sí, _____
- No, perquè _____

8.2- ENTREVISTA A ESTHER OLIVER

Què opines personalment sobre l'assetjament escolar?

Aquesta és una pregunta molt oberta. Crec que quan hom escolta el terme "bullying" li venen al cap els casos més mediàtics que han sortit a la llum perquè el desenllaç ha estat el suïcidi de la víctima o la decisió d'aquesta d'agredir amb resultat de mort als seus companys. Això ens ha sensibilitzat, però alhora ha deixat en segon terme el patiment que diàriament han de suportar molts escolars que no arriben a aquest desenllaç tan tràgic. Penso que l'escola hauria de ser un lloc on tothom es sentís a gust, es sentís respectat, segur i es pogués desenvolupar com a persona, on tothom trobés el seu lloc. Qualsevol tipus d'assetjament frustra aquest ideal, aquest dret a aprendre i a sentir-se respectat.

A què creus que es deguda l'agressivitat entre els alumnes?

El bullying o l'agressivitat entre els alumnes no neix a l'aula sinó que "explosiona" en el aula: neix a la família, a la societat, al barri. Manifesta sovint un nivell d'empatia molt baix que té a veure amb el tipus de societat actual, individualista, competitiva i que tendeix a aïllar les persones.

Com definiries el concepte de *bullying*?

És un procés d'intimidació sistemàtic per part d'uns companys sobre d'altres amb el beneplàcit del grup que es dona en els centres escolars.

Creus que hi ha una diferència d'assetjament segons el sexe?

En general els estudis han mostrat que les noies tendeixen a practicar un tipus d'assetjament més psicològic, social o moral que no físic, sexual o ideològic, encara que últimament s'està contemplant que les noies tendeixen cada vegada més a emular els nois i a practicar també l'agressió física. Per qüestió de gènere és també més fàcil que l'assetjadora senti compassió de la víctima quan se li fa reflexionar.

Com poden els professors reconèixer que un alumne està patint *bullying* i els pares?

Els alumnes que pateixen bullying manifesten un canvi de conducta: rebuig a les activitats de grup, canvi d'humor (un nen alegre que deixa de ser-ho), canvi en les persones amb les que es relaciona, estar sol al pati, parlar menys amb els professors i pares, alt nivell d'estrès, sentir-se malalt, baixa autoestima, no voler anar al centre, autolesions, violència contra d'altres...

Observar el grup-classe, les tensions existents, els líders naturals i no naturals (l'assetjador sempre pertany a aquest últim grup)

Com creus que els professors pot posar fi a una situació d'assetjament escolar?

Existeixen moltes teories errònies sobre quan i com actuar davant del bullying. Algunes d'aquestes teories afirmen que l'adult no ha d'intervenir mentre no hi hagi signes evidents d'assetjament. Altres, sense ser errònies, es queden a mig camí. Per exemple, les que asseguren que per portar a terme una bona

prevenció només cal aplicar fórmules de convivència positives, mediació o tècniques bàsiques de resolució de conflictes. Ni un ni l'altre són en sí una solució. El millor és treballar permanentment estratègies de prevenció de violència i tenir preparats recursos permanents d'intervenció.

És evident que cal un treball de prevenció la principal finalitat del qual és preparar els alumnes per a que sàpiguen respondre a les interaccions entre els seus iguals sense violència.. Les estratègies de prevenció han d'estar destinades a treballar l'autoestima dels alumnes, a aprendre a fer coses pels altres descobrint els propis talents i a fer coses per la comunitat educativa o el poble on visc. Amb tot això aspirem a un objectiu força elevat: despertar en els nostres alumnes un alt nivell de resiliència. S'han de buscar també maneres perquè els alumnes puguin expressar-se individualment (qüestionaris anònims per exemple) i com a grup, treballant com es veuen com a grup a través de lectures, articles pel·lícules...És important també crear i dinamitzar espais com ,per exemple a secundària ,un "aula de convivència" com a espai d'expressió, lloc on es resolen conflictes, on es pensa i es deixa per escrit què hem aconseguit, s'escriuen disculpes, on es pot anar a demanar orientació. L'objectiu final de l'aula de convivència és la creació de xarxes de treball per a la resolució de conflictes. Aquesta aula també permet el coneixement i el seguiment dels alumnes. És important que els nois i noies aprenguin que poden promoure canvis, que els seus actes tenen les seves conseqüències en el altres, a l'escola, a la societat i a la vida. Cal implicar als alumnes en tot aquest treball.

A nivell d'intervenció, és important conèixer com a educadors el procés de victimització ja que la nostra intervenció no ha de ser la mateixa en un moment que en un altre. A la primera i la segona fase de l'assetjament les estratègies han d'anar dirigides al grup mentre es protegeix a la víctima. El grup ha d'aconseguir que l'assetjador "retorni sobre els seus passos". A aquestes fases és primordial treballar amb el grup encara que també s'ha de treballar amb la víctima i l'assetjador.

Quan ja s'ha produït la culpabilització de la víctima i aquesta intenta agradar no només a l'assetjador sinó a tot el grup fent el que se li demana, estem ja a la tercera i quarta fase de l'assetjament el treball ha d'anar dirigit fonamentalment a la víctima i l'assetjador i en segon terme al grup. Cal aïllar a la víctima de l'assetjador treballa de forma aïllada amb un i l'altre. En dues o tres setmanes han de produir-se ja canvis, encara que siguin petits, en la víctima. Si no és així caldrà un treball més concret d'un psicòleg. En la cinquena fase on la víctima ja està esgotada, aïllada, no confia en ningú, pateix angoixa i por i pren una decisió (de venjança o d'autodestrucció) cal treballar al mateix nivell i amb la mateixa força amb l'assetjador, la víctima i el grup.. El que no hem de perdre de vista mai és que el "bullying" és un procés triangular on intervenen l'assetjador, la víctima i el grup i cal sempre treballar en aquests tres nivells. És important conèixer els nostres alumnes, observar-los fora d'un ambient purament

acadèmic, escoltar-los i alhora conèixer quina és la personalitat pròpia d'un assetjador. Al contrari del que es pensa no existeix un perfil de víctima però sí d'assetjador. Hem de saber que el bullying crea tensió en el grup i per això és important conèixer l'estat del grup. És bàsic no treballar només amb l'assetjador sinó també amb la víctima i amb el grup.

Crec que és important una formació al respecte.

Creus que el bullying es pot superar després d'haver passat per un període de conseqüències?

Si per període de conseqüències et refereixes a les que pateix la víctima, depèn de la reacció de l'entorn i de quines han estat aquestes conseqüències. Si hi ha un bon treball a nivell de centre i un ajut psicològic, és possible una superació. Cal evitar que la víctima interioritzi que no pot fer res per canviar les coses (el que es coneix per indefensió apresada) i cal que pugui acabar ajudant a altres per deixar de sentir-se com una víctima.

8.3. ENTREVISTA A SÒNIA RUIZ (CAP D'ESTUDIS)

Creus que aquest centre té un bon nivell de convivència entre els alumnes?

La qüestió de la convivència depèn de tres variables. La primera són els alumnes i les seves famílies, i aquí a Cubelles, l'institut és bastant tranquil en quant a la composició social de l'alumnat que tenim. L'altre factor és el professorat, ja que el va canviant d'un any a un altre, i si un professor porta més anys significa que és més "fix" i pot adaptar-se millor i coneix millor als alumnes i el centre. L'últim factor és la direcció, ja que el tipus de direcció és el que determina com és la convivència del centre, i nosaltres a direcció sabem que el tema de la convivència és un aspecte important, i que és tant important la sanció com la prevenció.

D'altra banda, som un institut petit, i el tamany de l'institut també influeix en el nivell de convivència, ja que com més gran sigui, més problemes poden haver. Però en el nostre cas, com que tenim un institut petit i famílies de "classe mitjana", doncs crec que és un centre bastant tranquil. Els conflictes hi són, però no són tants comparats amb els d'un centre més gran.

I alguna vegada has tractat casos d'assetjament escolar a l'institut?

Hem de tenir en compte que l'assetjament es dona en moltes intensitats i de moltes menes (física, verbal o psicològica). Sempre hi haurà algú que sigui assetjat i sempre hi haurà un assetjador. Nosaltres els docents hem de ser capaços de distingir quan una situació va més enllà de les relacions quotidianes. Es nota quan algú té una clara voluntat de fer mal a un altre, i s'ha de procurar que l'intercanvi d'informació sigui regular entre els professors i els tutors.

De quina manera s'intervé en aquests casos d'assetjament?

Primerament, quan un professor ho identifica, ho ha d'informar al tutor per poder mantenir una conversació amb els altres professors, de manera que tots aportaran una informació sobre la persona que és assetjada. En el moment que notem alguna cosa estranya en un alumne, li comentem al tutor, perquè és el que centralitza la informació i mira de relacionar-la. Però el problema no és la deixadesa, sinó per la comunicació, perquè per exemple, no la dirigim a la persona adequada.

Després s'ha de parlar amb l'agressor per demostrar-li que el que està fent és una falta molt greu i que les seves accions tindran una sèrie de conseqüències, que són les sancions. A la víctima li hem de donar una sèrie de recursos perquè es sàpiga defensar dels altres (no només de l'agressor, ja que pot agredir-la una altra persona). Com que la seva autoestima pateix un fort declivi, l'ajudem gràcies a les psicopedagogues de l'institut perquè augmenti la seva autoestima. Si no i ha cap manera, doncs podem passar als serveis externs, com un psicòleg

que ve de l'EAP. No hem de "curar les ferides", sinó que hem de donar-li recursos per fer-se més fort.

I com podeu els professors detectar si un alumne és assetjat?

Un professor sap detectar-ho a classe quan un alumne sol estar trist, es torna poc participatiu, té un canvi d'actitud molt brusc... Als passadissos, a l'hora del pati, el professor de guàrdia ho pot identificar si l'agressor ho fa sense passar desapercebut, però no ho solen fer. D'altra banda, una víctima és molt difícil que confessi la seva situació.

També els pares venen al centre per comunicar els canvis d'humor que té a casa, o perquè els hi ha confessat a ells la seva situació i que el seu fill no es veu amb cor de comentar res al professorat. I així reunim al tutor per recopilar l'informació necessària per saber la situació en la que ens trobem.

Què fa el professorat per prevenir situacions d'assetjament?

Principalment el que fem a nivell de tutoria és treballar en sentit de que les relacions humanes són importants i que s'ha de treballar la empatia, saber posar-se en el lloc de l'altre, que s'ha de parlar els temes pacíficament i no pas amb violència, és a dir, s'ha de fomentar la comunicació.

Ara al gener posarem en marxa el servei de mediació, que està destinat a tractar conflictes entre iguals (no assetjament escolar, perquè no hi ha una víctima i un agressor), per ensenyar a parlar entre els dos implicats i demostrar que la violència no és el mètode adequat per solucionar les coses.

Per tant, creus que aquest mètode servirà per millorar la convivència entre els alumnes?

Sí, tot el que sigui treballar la tolerància, la empatia, la resolució pacífica de les coses, aprendre que no hem de tenir por de que una tercera persona ens ajudi a vehicular la nostra comunicació. Un mediador escolta a les dos persones per repetir el que diuen, de manera que podran reaccionar i podran escoltar el que diuen de manera pacífica, o el mediador d'altra banda podrà solucionar el problema.

És una eina perquè la gent s'adoni de la importància de la comunicació, per sentir i escoltar el que realment diu l'altre.

Finalment, m'agradaria saber la teva opinió personal sobre el professorat a l'hora de vigilar l'ambient de l'institut per detectar situacions d'assetjament escolar.

Crec que el problema no és el fet de vigilar, sinó que el professorat sovint anem atabalats pels passadissos per estar pendents d'altres coses com controlar l'ús dels mòbils, els lavabos, i més coses que hem de fer contínuament. El

professorat, si té els canals de comunicació adequats, si veu alguna cosa estranya entre els alumnes, ho comunica immediatament al seu tutor.

Aquí al centre estem a sobre dels temes, ho comenta, fa arribar la informació. Però el que passa és això, que de les presses que portem tots, hi ha molta informació que es junta a mesura que els professors ho comenten amb pressa, i cal un cert temps per processar-ho tot correctament. Els professors m'ho solen comentar al moment, i prenc nota per poder comunicar-me amb el tutor i dir que es parli sobre el tema a la següent reunió de docents.

El més important és tenir temps per reiterar la informació i organitzar totes les coses que comenten els professors.

8.4-PRIMERS ESTUDIS DEL BULLYING A ESPANYA

En España Rosario Ortega (1994), utilizando una traducción del cuestionario original de Olweus (1989) con una población de 575 chicos y chicas de 14-16 años, alumnos de 1º y 2º de BUP-FP (dos centros de bachillerato y uno de formación profesional) durante el curso académico 1991-92, obtuvo, entre otros, los siguientes datos: un 5% de los alumnos de Secundaria de dicha muestra se sentían maltratados o intimidados y un 33% señalaba que lo había sido a veces (más de una vez en el trimestre). Un 10% de los sujetos se confesaba violento con mucha

frecuencia con sus compañeros y un 47% confesaba serlo a veces. Las principales formas de maltrato e intimidación fueron: insultos, rumores y motes, sí como el aislamiento social, el robo, el daño físico y la amenaza.

El maltrato y la intimidación entre iguales tiene lugar principalmente en el patio de recreo aunque también en y alrededor de la escuela (el aula, los pasillos, e incluso las zonas más cercanas a la escuela). Así lo constatan los estudios comentados anteriormente, tanto dentro como fuera de España⁵.

Por tanto resulta evidente que el “bullying escolar” se nos presenta como una manifestación importante y significativa de maltrato entre iguales, que necesita de un conocimiento más profundo para poder prevenir e intervenir de una forma eficaz sobre el mismo. Los datos que hemos planteado, a nivel de ejemplo, y los escasos que existen son la punta de un iceberg que necesita de investigaciones profundas, permanentes y aplicadas, y que cuenten con la colaboración de todos los sectores educativos. En cualquier caso sería una hipótesis, más que probable, el afirmar que nos encontramos ante un fenómeno humano creciente, en una sociedad cada vez más dura, más competitiva y más violenta.

<<http://dialnet.unirioja.es/download/articulo/2578131.pdf>>

8.5-QUESTIONARI CESC

CESC- Conducta y Experiencias Sociales en Clase

Collell, J. y Escudé, C. (2006). Hoja para el examinador.

Preguntas para el Primer Ciclo de la ESO

1. Me cae bien: ¿Qué chicos y chicas de tu clase te caen bien? Busca tres nombres en la lista y escribe sus números en la hoja de respuestas. Uno en cada línea al lado de las palabras ME CAE BIEN.
2. No me cae bien: Ahora, escribe el número de los tres chicos y chicas de tu clase que no te caen muy bien. Quizás la mayoría de tus compañeros te caigan bien, pero quizás algunos te caigan menos bien que los demás. Escribe sus números en la hoja de respuestas.
3. Hace correr rumores: Busca el número de los tres chicos y chicas de tu clase que hablan mal de una persona a sus espaldas o siembran rumores sobre ella para que no caiga bien a los demás, para que no vayan con ella (hacemos el gesto de hablar al oído de alguien y con la mano hacemos como si señalamos a alguien). Escribe sus números en la hoja de respuestas.
4. Ayuda a los demás: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que hacen cosas buenas para los demás, que ayudan a los demás a integrarse en el grupo. Escribe sus números en la hoja de respuestas.
5. Da empujones: Busca el número de los tres chicos y chicas de tu clase que pegan, dan empujones, patadas, intimidan, amenazan... Escribe sus números en la hoja de respuestas.
6. No deja participar: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que cuando están enfadados con otra persona la ignoran, hacen como si no existiera, o le dicen que se vaya y no dejan que esté con su grupo de amigos. Escribe sus números en la hoja de respuestas.
7. Anima a los demás: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que intentan animar a los demás compañeros cuando están disgustados o tristes por algo. Que intentan hacerles sentir bien. Escribe sus números en la hoja de respuestas.
8. Insulta. Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que insultan, ridiculizan o se ríen de los demás. Escribe sus números en la hoja de respuestas.

Ahora vamos a ver a quien le pasan estas cosas. Primero hemos dicho quien lo hace y ahora diremos a quien le pasa:

9. ¿A quién dan empujones?: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que acostumbran a recibir empujones, golpes, amenazas... de los demás. Escribe sus números en la hoja de respuestas.

10. ¿A quien insultan o ridiculizan?: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que los otros chicos y/o chicas los insultan o se ríen o se meten con ellos. Escribe sus números en la hoja de respuestas.
11. ¿A quién no dejan participar?: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que a menudo están solos, que los demás no los eligen para hacer trabajos, o no les invitan porque no les gusta que vayan con ellos. Escribe sus números en la hoja de respuestas.
12. ¿Tus amigos / amigas?: Busca los números de los tres chicos y chicas de tu clase que son tus mejores amigos/as. Escribe sus números en la hoja de respuestas.

CESC- Conducta y Experiencias Sociales en Clase

Hoja de respuestas: Primer Ciclo de la ESO

Nombre: _____ Número: _____

Fecha: _____ Chico Chica

Clase: _____ Nombre del tutor/a: _____

Centro: _____ Población: _____

1 Me cae bien

2 No me cae bien

3 Hace correr rumores

4 Ayuda a los demás

5 Da empujones

6 No deja participar

7 Anima a los demás

8 Insulta

9 ¿A quién dan empujones?

10 ¿A quién insultan o ridiculizan?

11 ¿A quién no dejan participar?

12 Tus amigos / amigas

8.6- TRADUCCIÓN DEL VÍDEO D'AMANDA TODD

¡Hola!

He decidido contar mi historia sin fin. En 7º curso hice amigos por webcam, conocí y hablé con gente nueva, me llamaron maravillosa, perfecta, preciosa, etc. Querían que me hiciese fotos, y así lo hice, y un año después tenía un mensaje en Facebook de él, no sabía cómo me conocía, me dijo: "Si no haces un Show para mí, enviaré las fotos de tus senos" (refiriéndose a que les mandaría las fotos a sus conocidos).

Él sabía mi dirección, mi escuela, familiares, amigos y los nombres de mi familia. En las vacaciones de Navidad picaron a mi puerta a las 4 de la mañana, era la policía, mis fotos habían sido enviadas a todos, me sentí realmente enferma, con ansiedad, fuerte depresión y desorden de pánico. Me mudé y comencé a consumir drogas y alcohol, mi ansiedad empeoró, no podía salir.

Pasó un año y el chico volvió, con la lista de mis nuevos amigos de la escuela, pero hizo una página en Facebook y los senos eran la foto de perfil. Lloré todas las noches, todos mis amigos y el respeto que tenían hacia mí se fueron de nuevo, nadie me quería, me ofendían, me juzgaban, etc. Nunca pude conseguir esa foto de nuevo, está allí fuera para siempre. Me empecé a cortar, me prometí que nunca más lo volvería a hacer. No tenía amigos, me sentaba a comer sola, así que me cambié de escuela otra vez, todo era mejor aunque aún me sentaba a comer sola y también en la biblioteca.

Un mes más tarde, comencé a hablar con un viejo amigo, nos enviábamos mensajes de texto y empezó a decir que yo le gustaba, que me dejara llevar. Él ya tenía una novia, pero me dijo que me hiciera su novia en vacaciones de verano, y lo hice, gran error. Sólo quería abusar de mí, pensé que le gustaba.

Una semana después recibí un mensaje diciéndome que saliera de la escuela, era su novia y otras 15 personas más incluyéndolo a él. La chica y otras dos me dijeron: "Mira a tu alrededor, a nadie le gustas", enfrente de mi nueva

escuela con unas 50 personas, un chico gritó: “¡Sólo pégale!”, y ella lo hizo, me tiró al suelo y me pegó varias veces. Algunos chicos grababan y yo estaba sola y tirada en el suelo. Me sentí como una burla en este mundo, pensé que nadie merece esto. Estaba sola, mentí y dije que era mi culpa y que había sido mi idea, no quería que él saliera lastimado, pensé que realmente le gustaba, pero él sólo quería sexo, entonces alguien gritó: “¡Pégale!”. Un profesor pasó por ahí pero yo ya me había ido, me quedé en una zanja, y mi padre me encontró. Me quería morir, cuando me trajo a casa tomé lejía, me mató por dentro, pensé que de verdad iba a morir. Llegó la ambulancia y me llevaron al hospital.

Cuando regresé a casa vi todo lo que escribieron en Facebook: “Se lo merecía, ¿Te lavaste todo el barro del pelo?” “Espero que esté muerta”. A nadie le importaba, así que me fui a otra ciudad con mi madre, otra escuela. No hice ninguna denuncia, sólo quería seguir adelante.

Han pasado seis meses y la gente continúa colgando fotos de lejía, clorox y zanjias, me etiquetan diciendo que ellos lo hubieran hecho mejor (refiriéndose al intento de suicidio), diciendo: “Deberías de utilizar una lejía diferente, espero que mueras y esta vez no seas tan estúpida). ¿Por qué ponen esto? Metí la pata pero no entiendo por qué me acosan. Chicos, he dejado vuestra ciudad, lloro a diario, y cada día pienso: ¿Por qué sigo aquí?

Mi ansiedad es horrible, no quiero salir este verano. Todo por mi pasado, la vida no mejora, no quiero ir a la escuela, no conocer o estar con la gente... Estoy realmente deprimida, estoy en tratamiento con antidepresivos y hace un mes este verano. Tomé una sobredosis y duré dos días en el hospital, estoy atascada. ¿Qué me queda ahora? Nada me detiene.

No tengo a nadie, necesito a alguien.

Mi nombre es Amanda Todd.

<https://www.youtube.com/watch?v=ej7afkypUsc>

8.7- CARTA D'ACOMIADAMENT D'AMANDA TODD

Querida Kelsey,

Si has encontrado esto, significa que me he suicidado.

Me he suicidado porque me estaban acosando y encima mamá era una alcohólica y papá un drogadicto.

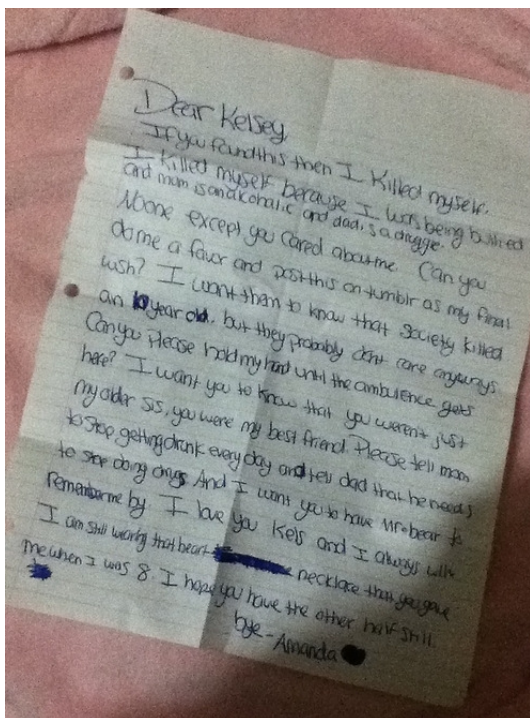
Nadie se ha preocupado por mí excepto tú. ¿Puedes hacerme un favor y colgar esto en Tumblr como mi último deseo? Quiero que sepan que la sociedad ha matado a una chica de 15 años pero probablemente aún así no les preocupa.

¿Puedes coger mi mano hasta que la ambulancia esté aquí, por favor? Quiero que sepas que no sólo has sido mi hermana mayor, has sido mi mejor amiga.

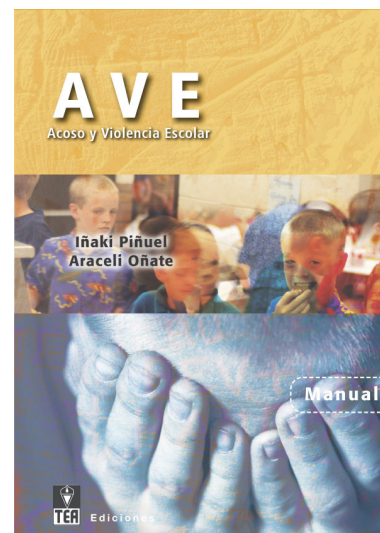
Por favor, dile a mamá que deje de beber alcohol cada día y a papá que deje de consumir drogas. Y quiero que te quedes con Mr. Bear para que te acuerdes de mí.

Te quiero Kelsey, y siempre lo haré, todavía llevo ese brazalete de un corazón que me diste cuando tenía 8 años, espero que también tengas la otra mitad del corazón.

Adiós – Amanda

8.8-EL TEST AVE

FICHA TÉCNICA

Nombre: AVE (Acoso y Violencia Escolar)

Autores: Iñaki Piñuel y Zabala; Araceli Oñate Cantero

Procedencia:

Instituto de Innovación Educativa y Desarrollo Directivo.
(www.acosoescolar.com). Equipo de Investigación Cisneros.

Tipo de Prueba:

Autoevaluativa, que consta de 94 proposiciones organizadas en 2 partes, a las que hay que responder con arreglo a la frecuencia de incidencia de comportamientos de acoso y violencia y a la incidencia o no de sintomatología de daño psicológico.
Proporciona 22 indicadores (14 dimensiones de acoso y 8 dimensiones clínicas)

Aplicación: Individual o colectiva.

Ámbito de aplicación: desde 2º de Primaria hasta población adulta.

Duración : Variable. De 25 a 35 Minutos

Finalidad:

Autoevaluación de la Violencia y el acoso psicológico y físico recibido en el entorno escolar y de sus daños asociados.

Baremación:

Específica para cada nivel.
Sistema Hepta (7 Categorías), para los factores Generales.
Sistema de Indicación crítica: se señala la no constatación del factor cuando la puntuación es inferior a la obtenida por el 65 % de los sujetos.
Se constata 3 niveles de intensidad a partir del centil 65.

9-BIBLIOGRAFIA

PIÑUEL, Iñaki i OÑATE, Araceli. *Acoso y violencia escolar en España* [en línia] <<http://www.fapacne.com/publicaciones/acoso-escolar/acoso-escolar.pdf>>

FONT, Eva. *Bullying- Assetjament escolar* [en línia] Col·legi de Pedagogs de Catalunya. <http://www.pedagogs.cat/doc/Bullyng_Eva_Font.pdf>

COLLELL, Jordi. *Bullying, maltrato entre alumnos* [en línia] <<http://www.xtec.cat/~jcollell/Z03Alerta.htm>>

ESCUDE, Carme. *Ciberbullying. L'assetjament a través de la xarxa* [en línia] <<http://www.xtec.cat/~jcollell/AP%2024.pdf>>

UNAP (UNIVERSITAT ARTURO PRAT) *Bullying o acoso escolar* [en línia] Departament de ciències socials. Escola de Psicologia. <<http://www.slideshare.net/calapatardo/bullying-1449322>>

EMBERLEY, Enrique. *Bullying* [en línia] <<http://www.slideshare.net/emberley1/bullying-6675937>>

GONZÁLEZ, Victoria. *Guía para el profesorado sobre el acoso escolar* [en línia] <http://www.gobiernodecanarias.org/educacion/5/DGOIE/PublicaCE/docsup/guia_acoso.pdf>

BERGER, Christian. *Bullying* [en línia] <http://www.mineduc.cl/usuarios/convivencia_escolar/doc/201103041154570.Bullyng.pdf>

SAVE THE CHILDREN. *Pautas para padres y madres ante el acoso escolar.* [en línia] <http://www.savethechildren.es/acoso-escolar/docs/pautas_para_padres_y_madres_ante_el_acoso_escolar.pdf>

ANSELM, Josep. *Convivència i conflictes als centres educatius* [en línia] <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/2168/48_Bullying_cataladefinitiu.pdf>

ZORREGUIETA, Inés. *Las tesis de Belgrano. Las diferencias de género y su relación con el suicidio y las conductas vinculadas* [en línia] <http://www.ub.edu.ar/investigaciones/tesinas/359_Tesina_Zorreguieta.pdf>